

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

ŠKODNI SKLAD IN SOLVENTNOST II

Barbara Štine

Ljubljana, junij 2012

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

DIPLOMSKO DELO

ŠKODNI SKLAD IN SOLVENTNOST II

Kandidatka: Barbara Štine
Vpisna številka: 04037343
Študijski program: univerzitetni študijski program Uprava prva stopnja

Mentor: doc. dr. Primož Pevcin

Ljubljana, junij 2012

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Barbara Štine, študentka univerzitetnega študijskega programa Uprava prva stopnja, z vpisno številko 04037343, izjavljam, da sem avtorica diplomskega dela z naslovom »Škodni sklad in Solventnost II«.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela, ki sem ga izdelala pod mentorstvom dr. Primoža Pevcina.
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili.
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili.
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu.
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata, bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja, bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo.
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo.
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala: Biserka Novak, uni. dipl. prof. razrednega pouka

Ljubljana, 4. 6. 2012

Podpis avtorice:

POVZETEK

Vse bolj izrazite gospodarske in finančne spremembe na področju Evropske unije so pripeljale do odločitve Evropske komisije za sprejem skupne evropske direktive Solventnost II, ki bo nadomestila vse trenutno veljavne direktive in bo zahtevala korenite spremembe v vodenju, nadzoru in kapitalski strukturi zavarovalnic. Namen diplomskega dela je predstaviti organiziranost in delovanje škodnega sklada, ki je ena izmed organizacijskih enot Slovenskega zavarovalnega združenja, predstaviti predlog direktive Solventnost II, ki naj bi stopila v veljavo s 1. januarjem 2014, proces uvajanja le-te v zavarovalniški sektor in opisati postopek uvedbe direktive v delovanje škodnega sklada. Skozi diplomsko delo sem poskušala ugotoviti in prikazati glavne novosti in spremembe v delovanju škodnega sklada po začetku veljave Solventnosti II. Najbolj opazne bodo spremembe na področju računovodstva škodnega sklada in poročanja o finančnem in solventnostnem stanju. Novost predstavlja tudi uvedba novih funkcij nadzora in kontrole nad delovanjem in poslovanjem škodnega sklada. Glede na to, da Solventnost II določa, da bo po njeni veljavi potrebno javno razkriti način poslovanja in učinek poslovanja ter nadzornim organom razkriti vse podatke, ki bodo potrebni za oceno sistema in sprejem odločitev, bo ena bistvenih sprememb način in oblika poročanja in razkritja informacij delovanja škodnega sklada. Po uspešni implementaciji direktive Solventnost II, bo škodni sklad zagotovo bolj obvladoval svoja tveganja in deloval bolj finančno stabilno z manjšimi dolgoročnimi stroški.

Ključne besede: škodni sklad, solventnost, Solventnost II, Slovensko zavarovalno združenje, nezavarovana vozila, neznana vozila.

SUMMARY

GUARANTEE FUND AND SOLVENCY II

Ever increasingly economic and financial developments in the European Union have led to the decision of the European Commission for a common European directive named Solvency II, which will replace all existing directives, and will require radical changes in the command, control and capital structure of insurance companies. Purpose of this study is to present the organization and operation of the guarantee fund, which is one of the organizational units of the Slovenian Insurance Association, present a proposal for a directive Solvency II, which should come into force on 1 January 2014, the process of introducing it in the insurance sector and describe the process of implementation of the directive in the operation of the guarantee fund. Throughout the thesis I seek to identify and demonstrate the major innovations and changes in the operation of the Guarantee Fund after the Solvency II directive will enter into force. The most noticeable changes will be in the accounting of the guarantee fund and reporting of financial and solvency situation. The novelty is the introduction of new functions of supervision and control over the operation and business affairs of the guarantee fund. Given that the Solvency II directive clearly states, that after it will enter into the force, it will be necessary to publicly disclose the nature and effect of business. In addition, it will also be necessary to disclose all of the information to supervisory authorities, that will be needed to evaluate the system and make decisions. The most significant change of the new directive will therefore be form of reporting and disclosure of the guarantee fund. Following the successful implementation of Solvency II, the guarantee fund will certainly have more control of their risk management, and will be more financially stable with fewer long-term costs.

Key words: guarantee fund, solvency, Solvency II, Slovenian Insurance Association, uninsured vehicle, unknown vehicle.

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA.....	iii
POVZETEK.....	v
SUMMARY.....	vi
KAZALO.....	vii
KAZALO PONAŽORITEV.....	viii
1 UVOD.....	1
2 ŠKODNI SKLAD.....	3
2.1 Predstavitev škodnega sklada.....	3
2.1.1 Slovensko zavarovalno združenje.....	4
2.2 Organiziranost in delovanje škodnega sklada.....	5
2.3 Poslovanje škodnega sklada.....	9
2.3.1 Prihodki škodnega sklada.....	9
2.3.2 Odhodki škodnega sklada.....	9
2.3.3 Ppregled prihodkov in odhodkovškodnega sklada med letom 2005 in 2011.....	9
2.4 Poročanje škodnega sklada.....	10
3 SOLVENTNOST II.....	11
3.1 Razvoj direktive Solventnost II.....	11
3.2 Proces uvajanja Solventnosti II.....	12
3.2.1 Deležniki pri projektu Solventnost II.....	14
3.2.2 Lamfalussyjev postopek.....	15
3.3 Struktura Solventnosti II.....	16
3.3.1 Prvi steber – kapitalske zahteve.....	16
3.3.2 Drugi steber – nadzorni pregled.....	19
3.3.3 Tretji steber – tržno razkritje.....	20
3.4 Predhodni vplivi na Solventnost II.....	20
3.4.1 Basel II.....	20
3.4.2 Solventnost I.....	20
3.5 Razlogi za sprejem Solventnosti II in njeni cilji.....	21
3.6 Možni negativni učinki uvedbe Solventnosti II.....	23
4 UVAJANJE SOLVENTNOSTI II V ŠKODNI SKLAD.....	25
4.1 Trenutna ureditev računovodstva škodnega sklada.....	25
4.2 Načrtovanje in priprave uvajanja Solventnosti II.....	27
4.3 Postopek uvajanja Solventnosti II.....	27
4.4 Novosti po uvedbi Solventnosti II.....	29
5 ZAKLJUČEK.....	33
LITERATURA IN VIRI.....	35

KAZALO PONAZORITEV

KAZALO SLIK

Slika 1: Načrt sprejetja Solventnosti II.....	13
Slika 2: Časovni načrt Solventnosti II, 2007-2013	13
Slika 3: Lamfalussyjev postopek.....	15
Slika 4: Tristebrna struktura	16

KAZALO TABEL

Tabela 1: Prihodki in odhodki škodnega sklada od leta 2005 do leta 2011	10
---	----

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV

AZN	Agencija za zavarovalni nadzor
CEIOPS	Odbor evropskih nadzornikov za zavarovanje in poklicne pokojnine (Committee of European insurance and occupational pensions supervisors)
EIOPC	Evropski odbor za zavarovalništvo in poklicne pokojnine (European insurance and occupational pensions committee)
EU	Evropska unija
IE	Evropski odbor za zavarovalništvo (Insurance Evrope)
MCR	Minimalni zahtevani kapital
SCR	Zahtevani solventnostni kapital
ZDA	Združene države Amerike
ZTR	Zavarovalno tehnične rezervacije

SEZNAM SLOVENSКИH PREVODOV TUJIH IZRAZOV

Insurance Europe	Evropski odbor za zavarovalništvo
Financial services action plan	Akcijski načrt za finančne storitve
Committee of European insurance and occupational pensions supervisors	Odbor evropskih nadzornikov za zavarovanje in poklicne pokojnine
European insurance and occupational pensions committee	Evropski odbor za zavarovalništvo in poklicne pokojnine
Risk margin	Rezerve za tveganja
Peer review	Kolegialni pregled

1 UVOD

Najbolj množična zavarovanja, ki predstavljajo enega od največjih zavarovalniških prihodkov na slovenskem zavarovalniškem trgu, so avtomobilska zavarovanja. Najpogostejši vrsti avtomobilskega zavarovanja sta zavarovanje avtomobilske odgovornosti in kasko zavarovanje. Prvo je po Zakonu o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. list RS, št. 93/2007) obvezno, drugo, kasko zavarovanje, pa je neobvezno. V primeru škodnega dogodka zavarovalnica krije škodo iz povzročiteljeve police obveznega avtomobilskega zavarovanja. V primeru, da je vozilo povzročitelja nezavarovano (bodisi objavljeno iz prometa, bodisi nezavarovano) ali neznano (oškodovancu je nastala nematerialna škoda), se škoda oškodovancu povrne iz škodnega sklada, ki je ena od organizacijskih oblik Slovenskega zavarovalnega združenja.

Delovanje škodnega sklada je v Sloveniji dokaj nepoznano. Škodni sklad se ukvarja predvsem z odškodninskimi zahtevki, vloženimi za povrnitev škode, ki jih oškodovancem povzročijo vozniki nezavarovanih in neznanih vozil. V prvem primeru, se iz škodnega sklada oškodovancu izplača materialna in nematerialna škoda, v drugem primeru se oškodovancem izplača le povzročena nematerialna škoda (telesne poškodbe, okvare ali smrt). Prav tako je škodni sklad namenjen plačilu škod, ki jih povzročijo nezavarovani zrakoplovi in druge letalne naprave, vozniki nezavarovanih čolnov in dela odškodnin, ki niso bile izplačane iz stečajne mase zavarovalnic.

Škodni sklad se, tako kot vse druge zavarovalne institucije, trenutno ukvarja s pripravami na uvedbo direktive Solventnost II. Solventnost II je direktiva, ki bo pričakovano stopila v veljavo leta 2014 in bo nadomestila trenutno veljavno zakonodajo na področju zavarovalništva. Namen je ustvariti sistem, ki bo usmerjen h kapitalu zavarovalnice in nepričakovanimi bodočimi tveganji.

V diplomski nalogi bom predstavila škodni sklad, njegovo delovanje in organiziranje. Poleg tega bom predstavila direktivo Solventnost II, njeno tristrano strukturo, podala bom razloge za sprejem le-te, predstavila cilje in prednosti, ki jih nova ureditev prinaša ter opozorila na možne negativne posledice po uvedbi direktive. Na koncu bom predstavila postopek uvedbe Solventnost II v škodni sklad, kjer se bom osredotočila predvsem na novosti, ki jih prinaša uvedba direktive. Predstavila bom tudi priprave na uvedbo in probleme s katerimi se škodni sklad pri uvajanju Solventnosti II sooča.

Namen diplomskega dela je predstaviti delovanje škodnega sklada, direktivo Solventnost II in njeno uvedbo v zavarovalniški sektor ter postopek uvajanja direktive v škodni sklad.

V diplomskem delu sem preverjala naslednje hipoteze:

H1: V primerjavi s trenutno zakonodajo bo imel škodni sklad po uvedbi nove direktive več obveznosti.

H2: Škodni sklad bo po uvedbi Solventnosti II posloval bolj odprto in bolj pregledno.

H3: V primerjavi z zavarovalnicami uvedba Solventnosti II ne bo imela večjega vpliva na delovanje škodnega sklada in ne bo zahtevala večjih sprememb.

Cilji diplomskega dela je poučiti bralca o delovanju škodnega sklada, predstaviti direktivo Solventnost II in njeno strukturo ter predstaviti vse novosti, ki jih v primerjavi s trenutno ureditvijo prinaša nova direktiva. Glavni cilj je predstaviti trenutno ureditev, delovanje in organiziranje škodnega sklada, opisati potek uvajanja Solventnosti II v škodni sklad in predstaviti vse spremembe po uvedbi direktive.

V diplomskem delu bom uporabljala deskriptivni pristop, kjer bom povzemala opise in mnenja drugih avtorjev. Uporabila bom razpoložljivo literaturo in zakonodajo s tega področja, katero bom povezovala z lastnimi izkušnjami, opažanji in razmišljanji. Uporabljala bom tudi metodo deskripcije, s katero bom dejstva opisovala in metodo klasifikacije, s katero sem pojme definirala.

Diplomsko delo je sestavljeno iz petih poglavij. Po uvodu je v drugem poglavju predstavljen škodni sklad. Poleg škodnega sklada je predstavljeno tudi Slovensko zavarovalno združenje in nekatere druge organizacijske oblike, ki delujejo znotraj združenja. Opisan je celoten potek delovanja škodnega sklada, njegovo organiziranje, finančna analiza ter načina nadzora in poročanja. V tretjem poglavju je podrobneje predstavljena direktiva Solventnost II. Direktiva temelji na tristebni strukturi, ki je namenjena celostnem upravljanju s tveganji. Prvi steber predstavljajo kapitalske zahteve, katere zahtevajo, da ima zavarovalnica dovolj kapitala za pokritje vseh tveganj. Drugi steber je usmerjen k nadzoru in nadzornim pravilom, katerega cilj je varstvo zavarovancev. Tretji steber, tržno razkritje, je usmerjen k izboljšanju tržne discipline in nadzora, kateri je podrobneje urejen v drugem stebru. Poleg tristebne strukture sta v tretjem poglavju opisana tudi razvoj in proces uvedbe Solventnost II. Tukaj so predstavljene vse sodelujoče skupine pri uvedbi direktive in Lamfalussyjev postopek, ki je sestavljen iz štirih stopenj in po katerem se Solventnost II sprejema. Navedeni so tudi razlogi za sprejem direktive, cilji le-te in možne negativne posledice uvedbe Solventnosti II. Četrto poglavje predstavlja postopek uvedbe direktive v delovanje škodnega sklada. Predstavljeni so trenutna ureditev, proces načrtovanja in postopek uvajanja direktive ter vsi problemi s katerimi se škodni sklad ob uvajanju direktive sooča. Predstavljene so tudi vse novosti in spremembe, ki jih bo prinesla uvedba direktive. Peto poglavje povzema ugotovitve diplomskega dela. Za zadnjim poglavjem so opredeljeni literatura in viri na katerih temelji diplomsko delo.

2 ŠKODNI SKLAD

Na podlagi 34. člena Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. list RS, št. 93/2007) se je pri Slovenskem zavarovalnem združenju 25.02.1995, ustanovil škodni sklad. Škodni sklad ni samostojna pravna oseba, ampak deluje znotraj Slovenskega zavarovalnega združenja. Predstavlja se z imenom združenja¹, vendar ga bom skozi diplomsko delo za lažje razumevanje imenovala zgolj škodni sklad.

2.1 PREDSTAVITEV ŠKODNEGA SKLADA

Škodni sklad je namenjen plačilu škod, ki jih povzročijo vozniki nezavarovanih in neznanih motornih vozil, plačilu škod, ki jih povzročijo nezavarovani zrakoplovi ali druge letalne naprave, vozniki nezavarovanih čolnov in dela odškodnin, ki niso bile plačane iz stečajne mase zavarovalnice, katera je dolžna plačati odškodnino in zoper katero je bil uveden stečajni postopek². Namenjen je tudi plačilu škod, ki jih oškodovancem na območju držav članic Evropske unije (v nadaljevanju držav EU) ali držav v katerih je nacionalni zavarovalni biro podpisnik sporazuma med nacionalnimi zavarovalnimi biroji držav članic Evropskega gospodarskega prostora, povzroči voznik nezavarovanega vozila, ki izvira iz ozemlja Republike Slovenije, škod ki jih povzročijo vozniki vozil, ki so zavarovani pri članici združenja, le-ta pa ni izpolnila svoje obveznosti na podlagi sklenjenega sporazuma in povračil članici združenja, ki je obravnavala mednarodno škodo za tujo zavarovalnico (Statut, 2010).

Če škodo povzroči voznik nezavarovanega vozila, škodni sklad odgovarja tako za materialno, kot tudi za nematerialno škodo, in sicer na enak način kot bi odgovarjala zavarovalnica, če bi bilo zavarovanje sklenjeno. To pomeni, da je oškodovanec izenačen z oškodovancem prometne nesreče, ki jo povzroči zavarovano vozilo in ni omejitev glede vrste škode.

Če škodo povzroči neznani voznik neznanega vozila, škodni sklad odgovarja za škodo, ki je nastala zaradi telesne poškodbe, telesne okvare ali smrti, t.i. nematerialno škodo. Oškodovanec je v tem primeru omejen le na povračilo nematerialne škode, ki mu je nastala pri škodnem dogodku.

¹ Slovensko zavarovalno združenje, GIZ, škodni sklad

² Stečajni postopek nad zavarovalnico, ki je dolžna plačati odškodnino skladno z Zakonom o obveznih zavarovanjih v prometu še ni bil uveden.

2.1.1 SLOVENSKO ZAVAROVALNO ZDRUŽENJE

Slovensko zavarovalno združenje, gospodarsko interesno združenje (v nadaljevanju združenje) je gospodarsko interesno združenje zavarovalnic. Je neprofitna organizacija, katere namen je uveljavljanje skupnih in posamičnih interesov članic združenja, pospeševanje njihovih dejavnosti in skrb za utrjevanje zavarovalstva kot gospodarske panoge.

Članstvo v združenju je prostovoljno in trenutno šteje 21 članic, od tega 17 zavarovalnic, dve pozavarovalnici in dve drugi članici. Organi združenja so skupščina združenja, svet združenja in direktor. Skupščino združenja sestavljajo predstavniki rednih članic združenja, svet združenja sestavlja 7 članov, ki so lahko le redne članice združenja, direktor združenja pa organizira in vodi delo ter predstavlja in zastopa združenje (po Statut, 2010).

Najpomembnejše naloge združenja so izpolnjevanje pravic in obveznosti iz Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. list RS, št. 93/2007) in mednarodnih pogodb ter sporazumov s področja mednarodnega avtomobilskega zavarovanja. Na njihovi podlagi tako delujejo naslednje organizacijske enote:

- biro zelene karte,
- škodni sklad,
- odškodninski urad in
- informacijski center (po Statut, 2010).

Biro zelene karte je organizacijska enota združenja, ki opravlja predvsem posle predvidene z mednarodnimi sporazumi o zavarovanju lastnikov motornih vozil, izdajanje in oskrbovanje članic z zelenimi kartami, vodenje evidenc o izdanih zelenih kartah, sodelovanje z nacionalnimi biroji in odobravanje korespondenčnih dogovorov (po Statut, 2010).

Škodni sklad je bil ustanovljen z namenom izpolnjevanja določb Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. list RS, št. 93/2007). Je organizacijska enota združenja in je namenjen predvsem plačilu škod, ki jih povzročijo vozniki nezavarovanih in neznanih motornih vozil in priklopnikov, vozniki nezavarovanih zrakoplovov in drugih letalnih naprav, vozniki nezavarovanih čolnov in plačilu dela odškodnin, ki niso bile plačane iz stečajne mase zavarovalnice in zoper katero je bil že uveden stečajni postopek (po Statut, 2010).

Odškodninski urad je namenjen predvsem plačilu odškodnine, v primeru da je bila nesreča povzročena v drugi državi članici EU oz. v drugih državah, katerih nacionalni zavarovalni biro je član sistema zelena karta in v primeru, da je bila škoda povzročena z vozilom, ki je zavarovano v državi članici EU. Naloge odškodninskega urada izvršuje strokovna služba biroja zelene karte in škodnega sklada (po Statut, 2010).

Informacijski center zbira podatke in vodi register podatkov o vozilih registriranih in zavarovanih v Republiki Sloveniji (po Statut, 2010).

Združenje ima poleg organizacijskih enot tudi stalne odbore, komisije in sekcije, katerih pristojnosti in način opredeli svet združenja.

Za namene izvensodnih reševanj sporov med zavarovalnicami ali pozavarovalnicami in med zavarovalnicami in njihovimi strankami pri združenju delujejo tudi rabsodišče, Varuh pravic s področja zavarovalništva in mediacijski center (po Statut, 2010).

2.2 ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE ŠKODNEGA SKLADA

Škodni sklad ni samostojna pravna oseba, ampak deluje kot strokovna služba znotraj Slovenskega zavarovalnega združenja. Kljub temu ima svoj poslovni račun, ki je ločen od poslovnega računa združenja ter finančne posle opravlja v celoti samostojno in ločeno od združenja. Delo škodnega sklada vodi in organizira vodja škodnega sklada, ki ga imenuje direktor združenja. V okviru škodnega sklada deluje tudi komisija škodnega sklada (v nadaljevanju komisija), katero sestavlja po en predstavnik iz vsake zavarovalnice članice združenja. Komisija odloča o vlogah regresnih zavezancev glede omilitve ali oprostitve regresnega dolga. Za finančno poslovanje škodnega sklada je zadolženo in odgovorno računovodstvo škodnega sklada, ki je odgovorno za opravljanje vseh računovodskih in finančnih opravil škodnega sklada. Glavne naloge računovodstva škodnega sklada so predvsem izplačila odškodnin oškodovancem in vseh ostalih izplačil (sodni stroški, odvetniški stroški itd.), vodenje glavne knjige, vodenje pomožnih knjig, sestavljanje vseh predpisanih poročil, obračun in izplačila vseh davčnih obveznosti in poročanje pristojnim organom. Več o računovodstvu škodnega sklada v poglavju 4.1. Notranjo revizijo finančnega poslovanja škodnega sklada opravljajo notranji revizorji zavarovalnic članic združenja, ki jih imenuje svet združenja.

Škodni sklad rešuje odškodninske zahtevke za škode povzročene z nezavarovanimi in neznanimi motornimi vozili, nezavarovanimi zrakoplovi in drugimi letalnimi napravami ter nezavarovanimi čolni.

Postopek reševanja odškodninskega zahtevka se začne, ko oškodovanec vložil zahtevek. Stranka lahko zahtevek vložil neposredno na Slovensko zavarovalno združenje ali na zavarovalnici, na vnaprej določenem obrazcu. Stranka lahko vložil odškodninski zahtevek bodisi na zavarovalnici, kjer ima sklenjeno zavarovanje za svoje vozilo, bodisi na zavarovalnici, kjer je imel povzročitelj nazadnje zavarovano svoje vozilo. Zahtevku je potrebno predložiti tudi vsa dokazila, ki se nanašajo na škodni dogodek (evropsko poročilo, cenitev škode, fotografije, kopijo vozniškega dovoljenja, kopijo prometnega dovoljenja itd.).

Ko škodni sklad prejme odškodninski zahtevek začne teči trimesečni rok, ki je določen v 37. členu Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. list RS, št. 93/2007). Če stranka vloži zahtevek na zavarovalnici na vnaprej določenem obrazcu, začne rok teči z dnem, ko odškodninski zahtevek prejme zavarovalnica. Le-ta ga je dolžna posredovati škodnemu skladu najkasneje v roku petih delovnih dni.

Škodni sklad najprej preveri točnost podatkov navedenih v odškodninskem zahtevku. Preveri ali bi vozilo, ki je povzročilo nesrečo, skladno z Zakonom o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. list RS, št. 93/2007) moralo biti zavarovano, ali je bilo to vozilo v času škodnega dogodka res nezavarovano oziroma ali naj bi nesrečo res povzročil neznaní voznik neznanega motornega vozila. V primeru, da se potrdijo vsi navedeni podatki, škodni sklad preveri ali je o škodnem dogodku izdelan policijski zapisnik. V primeru, da policijski zapisnik obstaja, škodni sklad odda naročilo za pridobitev zapisnika oziroma odda speče naročilo, če policijski zapisnik ne obstaja, vendar se predvideva, da obstaja možnost da bo izdelan. Če policijski zapisnik ne obstaja oziroma smo zanj oddali speče naročilo in imamo vse podatki in dokazila tako o oškodovancu, povzročitelju kot tudi o škodnem dogodku, se postopek reševanja odškodninskega zahtevka nadaljuje.

V primeru, da škodni sklad ugotovi, da je bilo povzročiteljevo vozilo v času škodnega dogodka zavarovano oziroma je bilo v respiro roku³, zahtevek posreduje zavarovalnici pri kateri je imel povzročitelj v času nesreče zavarovano svoje vozilo. Škodni sklad skladno z 39. členom Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. list RS, št. 93/2007) takoj zavrne odškodninski zahtevek, če ugotovi, da je povzročitelj prometne nesreče neznaní voznik neznanega vozila, odškodninski zahtevek oškodovanca se nanaša na materialno škodo. Prav tako se odškodninski zahtevek takoj zavrne, če se ugotovi, da je povzročiteljevo vozilo, takšno vozilo, ki po zakonu ni potrebno biti zavarovano (kolo, kolo s pomožnim motorjem, delovni stroji itd.), saj Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. list RS, št. 93/2007) določa, da so vozila, ki morajo biti obvezno zavarovana le tista vozila, ki morajo imeti po predpisih o registraciji prometno dovoljenje.

Škodni sklad nato evidentira odškodninski zahtevek, odpre škodni spis in ga označi z eno izmed naslednjih oznak (Pravilnik o škodnem skladu, 2011):

• nezavarovana motorna vozila	SNZ
• neznana motorna vozila	SNE
• neznani zrakoplovi ali druge letalne naprave	SNP
• nezavarovani čolni	SNZP

³ Pri zavarovanju daljšem od enega leta se pravice in obveznosti iz pogodbe podaljšajo za 30 dni, če ni bila zavarovalnici vsaj tri dni pred iztekom zavarovanja vročena zavarovalčeva izjava, da ne pristane na takšno podaljšanje. Če v respiro roku nastane škodni dogodek mora zavarovalec plačati premijo za celo leto, zavarovalnica pa je dolžna pokriti vso nastalo škodo.

- nezavarovana prevozna sredstva v javnem prometu⁴ SJP
- obveznost članice združenja na podlagi sklenjenega zavarovanja avtomobilske odgovornosti za škodo v tujini ZKD
- obveznost tuje zavarovalnice na podlagi sklenjenih mednarodnih sporazumov za škodo v RS ZKT

Ko se odškodninski zahtevek evidentira, se v roku desetih delovnih dni odstopi v reševanje eni od zavarovalnic, članic združenja, pri čemer se upošteva, da se posamezni zavarovalnici v koledarskem letu odstopi število zahtevkov, ki je sorazmerno njenemu deležu v skupni obračunani kosmati zavarovalni premiji v prejšnjem koledarskem letu sklenjenih zavarovanj. Vsa dodatna dokumentacija odškodninskim zahtevkom, vsa sodna pošta in ostali dokumenti, škodni sklad prav tako odstopi zavarovalnici v roku treh delovnih dni, kateri je bil v reševanje odstopljen odškodninski zahtevek. Zavarovalnica obravnava in rešuje odškodninski zahtevek skladno s Pravilnikom o škodnem skladu, in sicer tako kot rešuje tovrstne zahtevke svojih zavarovancev in enako skrbno kot obravnava zahtevke, ki izvirajo iz pri njej sklenjenih zavarovanj.

Ko zavarovalnica zaključi obravnavanje odškodninskega zahtevka sklene z oškodovancem poravnava za odškodnino, če odgovornost povzročitelja ni sporna in je škoda v celoti ocenjena oziroma v nasprotnem primeru poda utemeljen odgovor na odškodninski zahtevek. V roku treh delovnih dni zavarovalnica posreduje škodnemu skladu nalog za izplačilo odškodnine oziroma utemeljen odgovor na zahtevek skupaj s škodnim spisom. Škodni sklad v roku 15 dni od prejema naloga za izplačilo odškodnine, izplača odškodnino oškodovancu. Če zavarovalnica predvideva več nalogov za izplačilo iz enega škodnega dogodka, o tem obvesti škodni sklad, ki škodni spis vrne zavarovalnici. Ko škodni sklad izvrši zadnje izplačilo odškodnine, se škodni spis zaključi.

Če se po izplačilu odškodnine za nematerialno škodo v primeru neznanega vozila zgodi, da se neznan voznik izsledi in je le-ta v času škodnega dogodka imel sklenjeno avtomobilsko zavarovanje, ima škodni sklad pravico od zavarovalnice, pri kateri je bila sklenjena zavarovalna pogodba, izterjati izplačano odškodnino skupaj z obrestmi in stroški, ki so nastali pri reševanju odškodninskega zahtevka. Prav tako ima škodni sklad pravico izterjati previsoko izplačano odškodnino ali druge izplačane zneske, če se na podlagi dokumentacije in dodatnih poizvedb ugotovi, da je bila izplačana odškodnina previsoka zaradi nepravilnega obravnavanja ali napačnega obračunavanja. Zavarovalnica je dolžna zneske povrniti v škodni sklad v 15 dneh skupaj z zakonitimi zamudnimi obrestmi.

⁴ Škodni sklad odpira spise z oznako SJP samo za tiste odškodninske zahtevke, katerih škodni dogodek se je zgodil do dne 1.7.2011, saj se je s tem dnem začel uporabljati Zakon o motornih vozilih (Ur. list RS, št. 106/2010), kateri določa, da je pogoj za registracijo vozila za javni prevoz potnikov dokazilo o zavarovanju potnikov (ZMV, 31. člen).

Ko se odškodninski zahtevek zaključi in je oškodovancu izplačana vsa odškodnina ima zavarovalnica pravico do povračila stroškov obravnavanja odškodninskega zahtevka (stroški cenilca, stroški pravnega postopka itd.), ki so določeni v pavšalnem znesku 204,52 EUR.

Po zaključku posameznega zahtevka se v roku 15 dni po izplačilu zadnje odškodnine posreduje zavarovalnici, ki je obravnavala posamezni zahtevek, škodni spis skupaj z nalogom za izvedbo regresnega zahtevka in kontno kartico v regresno obravnavo. Zavarovalnica mora pričeti z regresnim postopkom v roku 30 dni od prejema regresnega zahtevka. V regresnem postopku zavarovalnica izvaja regresni zahtevek v imenu in za račun združenja proti povzročitelju škodnega dogodka. Zavarovalnica se z regresnim zavezancem (povzročiteljem škodnega dogodka) dogovori o rokih in načinu plačila regresnega zahtevka, o tem obvesti škodni sklad. Če se zavarovalnica z regresnim zavezancem ne more dogovoriti za plačilo regresnega dolga, o tem obvesti škodni sklad in v imenu Slovenskega zavarovalnega združenja vloži tožbo, pravdo pa vodi do pravnomočnosti sodbe in poskrbi, da regresni zavezanec plača regresni dolg. Škodni sklad nato kontrolira prispela plačila, v primeru neplačevanja o tem obvesti zavarovalnico, ki vloži tožbo in regresni dolg od povzročitelja prisilno izterja.

V primeru, da regresni zavezanec vloži vlogo za oprostitev plačila regresnega dolga, zavarovalnica posreduje združenju svoja mnenja in vsa dokazila o dohodkih regresnega zavezanca, vrednosti njegovega premoženja, starosti in zdravstvenem stanju regresnega zavezanca, zakonskemu stanu in številu oseb, ki jih je regresni zavezanec dolžan preživljati, dogodkih njegovega zakonca, vrednosti premoženja njegovega zakonca, starosti in zdravstvenem stanju oseb, ki jih je regresni zavezanec dolžan preživljati, morebitni zaporni kazni zavezanca, stopnji odgovornosti za nastanek škodnega dogodka, dosegljivosti regresnega zavezanca in stroških regresnega postopka. O vlogah za oprostitev plačila regresnega dolga odloča komisija škodnega sklada (v nadaljevanju komisija), ki jo sestavljajo po en predstavnik vsake zavarovalnice članice združenja. Če komisija na podlagi mnenj zavarovalnice, dokazil in vseh dodatnih poizvedb ugotovi, da bi takojšnje plačilo ali plačilo celotnega regresnega zahtevka ogrozilo socialno varnost regresnega zavezanca ali oseb, ki jih je zavezanec dolžan preživljati, komisija omili plačilne pogoje, zmanjša regresni dolg ali v hudih socialnih primerih od regresnega zahtevka odstopi.

Ko je regresni postopek v celoti zaključen, zavarovalnica škodni spis vrne škodnemu skladu.

Ko se regresni postopek zaključi ima zavarovalnica, ki je izvajala regresni postopek pravico do povračila stroškov postopka uveljavljanja regresnih zahtevkov. Ta nagrada predstavlja 10% od izterjane glavnice regresnega zahtevka, vendar ne manj kot 41,73 EUR in ne več kot 312,97 EUR. V primeru, da je regresni postopek v celoti neuspešen, je zavarovalnica upravičena do zneska 41,73 EUR (Pravilnik o škodnem skladu, 2011).

Notranji nadzor nad poslovanjem škodnega sklada skupno opravljajo notranji revizorji zavarovalnic članic združenja, ki izvajajo obvezna avtomobilska zavarovanja.

2.3 POSLOVANJE ŠKODNEGA SKLADA

2.3.1 PRIHODKI ŠKODNEGA SKLADA

Škodni sklad financirajo zavarovalnice članice združenja.

Prihodki škodnega sklada so prispevki, ki jih plačujejo zavarovalnice za kritje škod iz naslova nezavarovanih in neznanih motornih vozil, nezavarovanih zrakoplovov in drugih letalnih naprav in nezavarovanih čolnov. Prispevek zavarovalnice plačujejo med letom po dvanajstinah oziroma po potrebi na podlagi predračuna odhodkov škodnega sklada za tekoče poslovno leto. Prispevek posamezne zavarovalnice je sorazmeren njenemu deležu v prejšnjem poslovnem letu sklenjenih zavarovanj v prometu, ki ga ugotovi Slovensko zavarovalno združenje na podlagi skupne obračunane kosmate zavarovalne premije teh zavarovanj.

2.3.2 ODHODKI ŠKODNEGA SKLADA

Odhodke škodnega sklada sestavljajo stroški škod in stroški likvidacij.

Stroški škod so obračunane kosmate odškodnine oz. zavarovalnine in spremembe škodnih rezervacij zmanjšane za prihodke od uveljavljenih regresnih terjatev.

Stroški likvidacij so cenilni stroški, kamor spadajo plače cenilcev, odvetniški in pravdni stroški in drugi neposredni cenilni stroški ter stroški dela strokovne službe združenja, kamor spadajo plače in drugi stroški organiziranja, evidentiranja, kontrole in analiziranja ter sorazmeren del drugih stroškov, ki se nanašajo na delo škodnega sklada.

2.3.3 PREGLED PRIHODKOV IN ODHODKOV ŠKODNEGA SKLADA MED LETOM 2005 IN 2011

Škodni sklad je neprofitna organizacija, tako da se poslovno leto zaključi z izenačenjem prihodkov in odhodkov. Prihodki škodnega sklada so prispevki, ki jih plačujejo zavarovalnice, ki opravljajo obvezna avtomobilska zavarovanja. Prispevek v škodni sklad zavarovalnice plačujejo po dvanajstinah oziroma po potrebi, sredstva, ki v škodni sklad niso vplačana, se nalagajo na bankah do odpoklica. Ob porabi zadnjega odpoklica sredstev, škodni sklad ponovno opravi odpoklic. Gibanje prihodkov in odhodkov od leta 2005 do leta 2011 predstavljam v naslednji tabeli.

Tabela 1: Prihodki in odhodki škodnega sklada od leta 2005 do leta 2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
PRIHODKI (v mio EUR)	2.986	2.991	4.128	2.042	2.554	2.122	1.658
ODHODKI (v mio EUR)	2.986	2.991	4.128	2.042	2.554	2.122	1.658

Vir: Finančno poročilo škodnega sklada, 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006, 2005.

Prvo opaznejše povečanje prihodkov in odhodkov je bilo leta 2007. Povečanje obeh za 38 % je posledica znatnega povečanja odškodninskih zahtevkov, predvsem tistih zahtevkov iz naslova povrnitve škod, ki jih povzročijo vozniki neznanih motornih vozil.

Leta 2008 ponovno opazimo zmanjšanje prihodkov in odhodkov škodnega sklada, in sicer za 49 %, medtem ko leta 2009 ponovno povečanje za 25 %. V letu 2010 so se prihodki in odhodki zmanjšali za 17 %, leta 2011 pa še za 22 %. Glavni razlog za zmanjševanje prihodkov in odhodkov v letu 2010 in 2011 je predvsem poostrena kaznovalna politika in izvajanje preventivne dejavnosti v cestnem prometu. Tudi v letu 2012 ne pričakujemo bistvenega povečanja prihodkov in odhodkov.

2.4 POROČANJE ŠKODNEGA SKLADA

Nadzor nad delovanjem škodnega sklada izvaja svet združenja (v nadaljevanju svet), preko Odbora za zavarovanje motornih vozil⁵. Škodni sklad poroča svetu enkrat letno, le-ta na seji obravnava in sprejema letno poročilo in obravnava vse ugotovljene nepravilnosti ali nenamenske uporabe sredstev, o katerih sprejme sklepe o njihovi odpravi. Več o načinu poročanja svetu združenja v poglavju 4.1.

⁵ Odbor za zavarovanje motornih vozil sestavljajo predstavniki članic združenja, ki se ukvarjajo z obveznimi zavarovanji avtomobilske odgovornosti. Glavne dejavnosti odbora se nanašajo na obvezna zavarovanja v prometu in druge oblike zavarovanj motornih vozil.

3 SOLVENTNOST II

3.1 RAZVOJ DIREKTIVE SOLVENTNOST II

Evropska unija (v nadaljevanju EU) je v letih med 1964 in 1970 začela urejati zavarovalni trg in vzpostavljati enoten nadzor nad njim. Večina držav EU je takrat že imela urejene posamezne zakone in nadzor nad izvajanjem zavarovalniških poslov, vendar so bili ti zakoni pomanjkljivi in neusklajeni, kar je sčasoma postalo ovira za medsebojno sodelovanje in povezovanje. Države članice so že ob sprejetju Rimske pogodbe leta 1957 začele z vzpostavljanjem enotnega trga, vendar je uvajanje enotnega zavarovalniškega trga upočasnjevalo kar nekaj dejavnikov. Glavni problem je bilo predvsem dejstvo, da zavarovalniška zakonodaja ni bila harmonizirana in da je bilo uresničevanje štirih temeljnih svoboščin⁶ počasno.

V letih med 1973 in 1979 je bila uvedena prva generacija zavarovalniških direktiv, ki je uvedla svobodo zavarovalnic pri ustanavljanju podružnic, pisarn ali zastopništva. Zavarovalnica je lahko odprla podružnico ali predstavništvo v drugi državi članici pod enakimi pogoji kot domača zavarovalnica, država gostiteljica je imela nad ustanovitvijo glavno kontrolo.

Druga generacija zavarovalniških direktiv je bila sprejeta v letih 1988 in 1990 in je omogočila zavarovalnicam prodajanje svojih storitev preko meja, četudi v državi ni imela podružnice oziroma sedeža. Obstajalo je vrsto različnih omejitev, saj je gostujoča država imela kontrolo nad tujimi zavarovalnicami, tuji kapital pa ni bil enako obravnavan.

Tretja generacija zavarovalniških direktiv je bila sprejeta v letu 1992 in je uvedla enoten zavarovalniški trg in uredila nadzor nad izvajanjem zavarovalniških poslov. Glavna novost je bila, da je zavarovalnica s sedežem v EU lahko poslovala na celotnem ozemlju, v vseh državah članicah, nadzor zavarovanja opravljajo nadzorniki države, kjer ima zavarovalnica sedež.

Kljub vsemu, vse tri generacije zavarovalniških direktiv niso postavile enotnega zavarovalniškega trga. Potrošniki niso imeli možnosti izbirati med najboljšimi ponudniki, zavarovalnice niso bile enako obdavčene, veljali so različni zakoni o pogodbah itd..

Leta 1999 je Evropska komisija predstavila Akcijski načrt za finančne storitve⁷ za obdobje od leta 1999 do 2005. Glavni cilj je bil postaviti enoten trg Evropske unije za vse finančne storitve. Predstavljal je gonilno silo pri integraciji trga finančnih storitev, izboljšala se je

⁶ Štiri temeljne svoboščine so: prost pretok oseb, blaga, kapitala in storitev.

⁷ ang.: Financial Services Action Plan

učinkovitost finančnega sektorja, povečala se je konkurenca, okrepila se je finančna stabilnost itd..

Zadnja različica trenutnega sistema Solventnosti I je iz leta 2002, ko sta bili sprejeti dve direktivi, ki sta postavili solventnostne zahteve za življenjska in premoženjska zavarovanja. Usmerjeni sta bili predvsem v izboljšanje pravil za izračunavanje zahtev solventnostnih meja, vsebujeta le nekaj sprememb v kapitalskih zahtevah in nadzoru.

Sedanja ureditev Solventnosti I določa le minimalne standarde, ki slabijo enotno delovanje zavarovalniškega trga. Evropska komisija se je leta 2000, kot odgovor na vse slabosti in pomanjkljivosti Solventnosti I, odločila, da bo trenutno ureditev preoblikovala v sistem, ki bo poglobil integracije zavarovalniških trgov, povečal mednarodno konkurenco in bo omogočal večjo preglednost v finančni položaj zavarovalnic, imenovan Solventnost II⁸.

3.2 PROCES UVAJANJA SOLVENTNOSTI II

V začetku leta 2000 je Evropska komisija skupaj z državami članicami začela s projektom Solventnost II. Cilj projekta je že od samega začetka vzpostaviti sistem, ki bolje ustreza profilu tveganja zavarovalniškega sektorja in je namenjen pregledu celotnega finančnega položaja zavarovalnic.

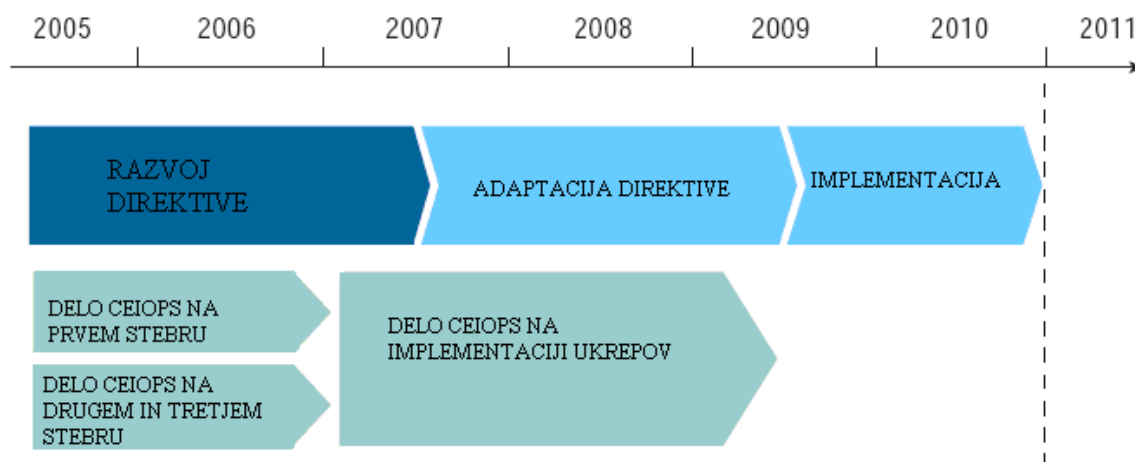
Proces uvajanja Solventnosti II je razdeljen v tri faze. Prva faza načrtovanja, je potekala od leta 2000 do leta 2003 in je preučevala različna področja zavarovalništva. Določil se je osnovni okvir novega nadzora, obsegala je analizo stanja zavarovalniškega sektorja, po naročilu Evropske komisije so bile izvedene tudi nekatere študije. Dve najpomembnejši študiji sta študija KPMG⁹ in Sharmovo poročilo. Prvo študijo je leta 2002 na zahtevo Evropske komisije izvedel KPMG in se je zaključila s priporočilom, da naj direktiva Solventnost II temelji na tristebni strukturi¹⁰, po zgledu standardov Basel II. Drugo, Sharmovo poročilo se je osredotočilo na pregled nadzornih organov v državah članicah, ugotovitve so služile kot temelj projektu Solventnost II. Druga faza je potekala od leta 2003 do leta 2008. Namenjena je bila predvsem pripravi, definiranju vseh podrobnosti nove direktive in preverjanju. Leta 2007 je bil pripravljen in predložen okvir nove direktive Solventnost II, ki je bil sprejet leta 2009. Tretja, zadnja faza zajema vpeljavo direktive Solventnost II v vseh državah članica EU. Tretja faza naj bi se prvotno zaključila konec leta 2010, vendar se je ta napoved že večkrat podaljšala, trenutni datum zaključka se je med pisanjem tega diplomskega dela prestavil za eno leto, in sicer na začetek leta 2014 (po Stanič, 2008, str. 54).

⁸ Direktiva 2009/138/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 25. novembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja.

⁹ Study into the methodologies to assess the overall financial position of an insurance undertaking from the perspective of prudential supervision, 2002.

¹⁰ Prvi steber predstavlja kapitalske zahteve, drugi steber opredeljuje kakovostne zahteve in nadzor, tretji steber ureja nadzorniško poročanje in javno razkritje.

Slika 1: Načrt sprejetja Solventnosti II

Vir: povzeto po Insurance Europe, 2006

Slika 2: Časovni načrt Solventnosti II, 2007-2013

Vir: Van Hulle (2011, str. 88)

3.2.1 DELEŽNIKI PRI PROJEKTU SOLVENTNOST II

Pri pripravi in uvajanju Solventnosti II sodelujejo številne institucije, organizacije, odbori, društva itd.. V nadaljevanju bom predstavila in razložila vlogo najpomembnejših skupin, ki sodelujejo pri nastajanju nove direktive.

Evropska komisija je ena izmed najpomembnejših institucij Evropske unije (v nadaljevanju EU). Vloga Evropske komisije pri pripravi nove direktive se kaže pri Lamfalussyjevem postopku, ki ga bom predstavila v poglavju 3.2.1., saj je prav Evropska komisija tista, ki potrdi usklajenost držav članic EU z novo zakonodajo. Izdaja tudi vse dokumente, ki se nanašajo na pripravo Solventnosti II in objavlja odgovore na dokumente, ki jih posredujejo ostale skupine.

Odbor evropskih nadzornikov za zavarovanje in poklicne pokojnine¹¹ (v nadaljevanju CEIOPS) je bil ustanovljen s strani Evropske komisije. Sestavljajo ga visoki predstavniki zavarovalnih in pokojninskih nadzorov držav članic in predstavlja tisti nivo, ki skrbi, da se oblikujejo primerna pravila, katera se kasneje uveljavljajo v praksi. Trenutno je najpomembnejša naloga CEIOPS-a ravno priprava direktive Solventnost II, saj igra zelo pomembno vlogo pri Lamfalussyjevem postopku kot odbor tretjega nivoja.

Evropski odbor za zavarovalništvo in poklicne pokojnine¹² (v nadaljevanju EIOPC) je svetovadni organi Evropske komisije. Njegova glavna naloga je svetovati Evropski komisiji glede obstoječe in predlagane zakonodaje. Pomembno vlogo ima pri Lamfalussyjevem postopku, saj je razvoj pravil nove predlagane zakonodaje prepuščen drugemu nivoju, kjer EIOPC glasuje in potrjuje podrobnosti nove zakonodaje. Poleg tega, je EIOPC pridobil še nova pooblastila, s katerimi rešuje spore in nesporazume med nadzorniki, sodeluje pri izobraževanju le-teh, posega v zagotavljanje dosledne uporabe zakonov Evropske unije, sprejema tehnične standarde itd..

Evropski odbor za zavarovalništvo¹³ (v nadaljevanju IE) je zveza evropskih zavarovalnic in pozavarovalnic in združuje nacionalne zavarovalniške institucije. Zagotavlja predvsem možnosti za izmenjavo informacij in izkušenj, poleg tega ponuja tudi informacije in smernice, opozarja na probleme in spodbuja konkurenčnost evropskih zavarovalnic. Slovensko zavarovalno združenje je polnopravni član komiteja.

¹¹ Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors

¹² European Insurance and Occupational Pensions Committee

¹³ Insurance Europe

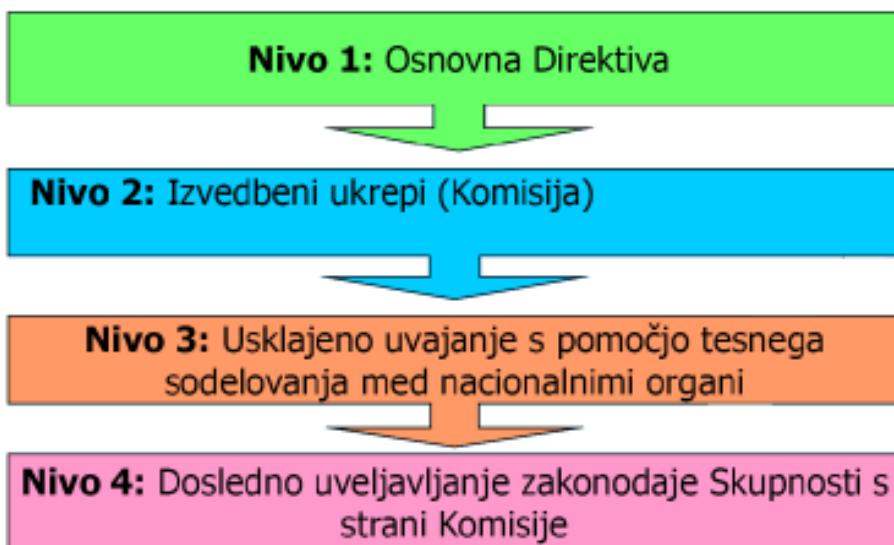
3.2.2 LAMFALUSSYJEV POSTOPEK

Direktiva Solventnost II bo izpeljana po Lamfalussyjevem postopku, ki je sestavljen iz štirih ravni, v katere so vključeni Evropski parlament, Svet Evropske unije, Evropska komisija, Odbor evropskih nadzornikov za zavarovanje in poklicne pokojnine (CEIOPS), Evropski odbor za zavarovalništvo in poklicne pokojnine (EIOPS) in Evropski odbor za zavarovalništvo (IE). Ta sistem se je oblikoval s ciljem, da se v Evropski uniji vzpostavi enoten trg finančnih storitev in določa ločene stopnje v zakonodajnem procesu ter peljuje jasno delitev odgovornosti (po Stanič, 2008, str. 54).

Prva stopnja določa okvirna načela. Evropski parlament in Svet Evropske unije sprejmeta okvirno zakonodajo, predlagata zakonodajne akte, s katerimi se določijo bistvena načela, temeljne vrednote in zavezujoče smernice izvajanja. Na drugi stopnji se vpeljejo podrobni ukrepi. EIOPC glasuje in potrdi podrobnosti okvirne zakonodaje, pri čemer sproti obvešča Evropski parlament. Za določitev in izvedbo natančnejših pravil mora obvezno pridobiti nasvete odbora nadzornikov (CEIOPS). Na tretji stopnji se usklajuje in pripravlja na novo ureditev. CEIOPS pripravi navodila in standarde za vpeljavo, na nivoju Evropske unije uskladi enotne kriterije glede nadzora in zakonodajo dodatno testira na primerih posameznih zavarovalnic. Na četrti stopnji poteka samo izpolnjevanje zakonodajnih določb in njihovo uveljavljanje. Evropska komisija pregleda kako se novi zakonodaji prilagajajo države članice, skrbi za skladnost nove zakonodaje nacionalnim zakonodajam ter v primeru kršenja sprejema ukrepe (po Štiblar, Šramel, 2005, str. 15).

Pri Lamfalussyjevem postopku gre predvsem za koordinirano sodelovanje, ki zagotavlja kvalitetno vpeljavo evropske zakonodaje v nacionalne zakonodaje in hitrejše zakonodajne spremembe.

Slika 3: Lamfalussyjev postopek

Vir: Van Hulle, 2011, str. 88

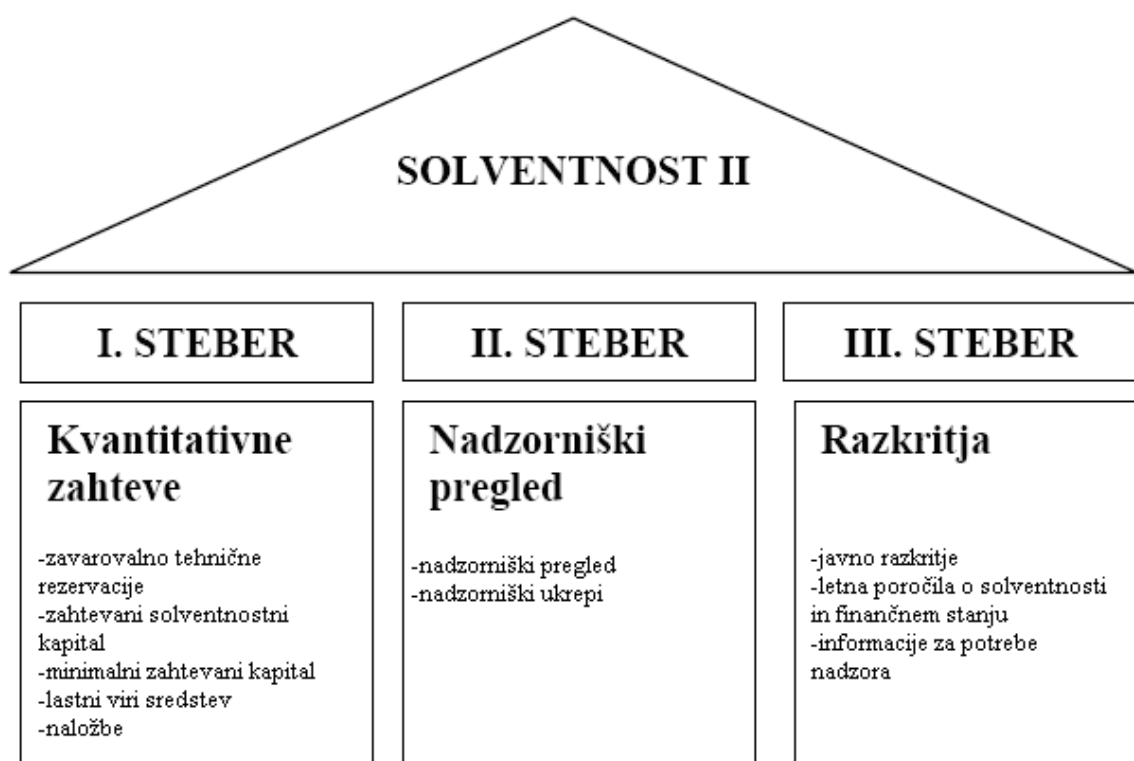
3.3 STRUKTURA SOLVENTNOSTI II

Evropska komisija se je odločila za tritebrni pristop, ki temelji na celoviti solventnostni situaciji. Predlagana struktura je pregledna, saj jasno razlikuje med kvalitativnimi in kvantitativnimi pristopi v vsakem od treh stebrov, vendar se je potrebno zavedati, da na stebre ne smemo gledati ločeno, saj se med seboj prepletajo in dopolnjujejo.

Nov pristop, po zgledu projekta Basel II, uvaja zahtevno konstrukcijo treh stebrov:

- kapitalske zahteve (prvi steber)
- nadzorni pregled (drugi steber) in
- tržno razkritje (tretji steber).

Slika 4: Tritebrna struktura

Vir: povzeto po Annette Olesen, 2005, str. 2

3.3.1 PRVI STEBER – KAPITALSKE ZAHTEVE

Zahteve prvega stebra so jasne. Zavarovalnice morajo imeti na voljo dovolj kapitala, da lahko ob vsakem trenutku pokrijejo vsa tveganja, katerim so izpostavljena (po Sterzynski, Bitenc, 2007, str. 29). Torej, razpoložljiva sredstva zavarovalnice morajo kriti vse finančne zahteve, zaradi česar morajo biti lastna sredstva večja od zahtevanega solventnostnega kapitala.

Prvi steber pokriva pet kapitalskih zahtev, ki se nanašajo na: zavarovalno tehnične rezervacije, zahtevani solventnostni kapital, minimalni zahtevani kapital, lastne vire sredstev in naložbe.

Namen zavarovalno tehničnih rezervacij je zagotoviti, da zavarovalnica lahko izpolni vse svoje obveznosti do zavarovancev. Ugotavljale se bodo na podlagi vsote najboljše ocene¹⁴ in rezerve za tveganja¹⁵. Najboljša ocena se izračuna z uporabo aktuarskih tehnik in predstavlja povprečje pričakovanih denarnih tokov (ob upoštevanju vseh denarnih prilivov in odlivov), potrebnih za poravnavo obveznosti v njihovi življenjski dobi. Za izračun rezerv za tveganja se upoštevajo mere tveganja, ki morajo zagotavljati, da je vrednost zavarovalno tehničnih rezervacij enaka znesku, ki bi ga zavarovalnice morale plačati za izpolnitev vseh zavarovalnih in pozavarovalnih obveznosti.

Zahtevani solventnostni kapital (v nadaljevanju SCR) predstavlja višino kapitala, ki ga mora zavarovalnica zagotoviti za izpolnjevanje zahtev prvega stebra, ta višina je določena tako, da odraža vsa tveganja¹⁶, katerim je zavarovalnica izpostavljena. SCR je možno izračunati na dva načina, in sicer z uporabo standardnega modela ali z uporabo notranjega modela (po Sterzynski, Bitenc, 2007, str. 30). Izračunati ga je potrebno najmanj enkrat letno, za dobo naslednjih dvanajstih mesecev. Standardni model upošteva posamezne module za posamezne kategorije tveganj in vnaprej opredeljuje, katera tveganja naj bodo vključena v izračun SCR. Proces standardnega modela je v osnovi enak notranjemu modelu (več o notranjem modelu v nadaljevanju): najprej je potrebno prepoznati tveganja, jih oceniti in nato ugotoviti višino kapitala, ki odraža želeni profil tveganj zavarovalnice (po Sterzynski, Bitenc, 2007, str. 34). Standardni model teži k doseganju ravnovesja med občutljivostjo na tveganja in praktičnostjo ter omogoča uporabo parametrov, ki so specifični za posamezno zavarovalnico. V osnovi je bolj verjetno, da se bodo standardiziranega modela posluževale manjše¹⁷ in manj premožne zavarovalnice. Sistem notranjih modelov je bolj prilagojen posameznim zavarovalnicam, saj zavarovalnici omogoča, da koncept prilagodi svojim potrebam. Ta model je v primerjavi z standardiziranim modelom bolj dodelan ter primernejši za večje¹⁸ in premožnejše zavarovalnice (po Sterzynski, Bitenc, 2007, str. 34). Zavarovalnica se pri izračunu SCRja lahko odloči za uporabo popolnega ali delnega notranjega modela, vendar mora v vsakem primeru zajemati najmanj tista tveganja, ki jih določa standardni model. Ko se zavarovalnica odloči za uporabo notranjega modela (bodisi popolnega, bodisi delnega) mora najprej predložiti vlogo, katero predloži, nadzornemu organu. S to vlogo se preveri, če zavarovalnica izpolnjuje standarde kakovosti, standarde kalibracije, standarde

¹⁴ Best estimate

¹⁵ Risk margin

¹⁶ Zavarovalno tveganje, tržno tveganje, tveganje nasprotne stranke in operativno tveganje.

¹⁷ Kot majhna zavarovalnica se obravnava zavarovalnica z manj kot 100 milijonov evrov obračunane bruto premije.

¹⁸ Kot velika zavarovalnica se obravnava zavarovalnica z več kot 1 milijardo evrov obračunane bruto premije.

validiranja in dokumentacijske standarde. Nadzorni organ v roku šestih mesecev po prejemu vloge zavarovalnice za uporabo notranjega modela presodi ali bo vlogo odobril ali zavrnil (po Sterzynski, Bitenc, 2007, str. 36).

Minimalni zahtevani kapital (v nadaljevanju MCR) je tista raven kapitala, kjer zavarovalnica ne more več poslovati, brez da bi resno ogrozila interese svojih zavarovancev. Če zavarovalnica doseže to mejo, se sprožijo nadzorni ukrepi, kateri lahko v najhujšem primeru pripeljejo do odvzema licence za poslovanje. MCR se računa na podlagi SCR pristopov, z drugačnimi ravnmi zaupanja, vsake tri mesece (po Sterzynski, Bitenc, 2007, str. 30).

Lastni viri sredstev so razpoložljivi finančni viri zavarovalnice, ki lahko pokrijejo izgube in služijo kot blažilec tveganj (po Žagar, 2008, str. 21). Višina lastnih sredstev se določi tako, da so primerna za kritje SCR-ja in MCR-ja. Določitev zneskov lastnih sredstev temelji na tristopenjskem postopku (po Žagar, 2008, str. 21).

- Določitev razpoložljivih lastnih virov sredstev: znesek razpoložljivih lastnih sredstev je enak vsoti ekonomskega kapitala in podrejenega dolga. Znesek razpoložljivih sredstev je seštevek postavk bilance stanja in postavk, ki niso zajete v bilanci stanja, a jih je mogoče uporabiti za pokritje izgub.
- Razvrstitev lastnih virov sredstev: postavke lastnih virov sredstev imajo različne lastnosti in z njimi krijemo različne ravni izgub. Razvrščamo jih v tri razrede, odvisno od tega kako dobro in kdaj lahko absorbirajo izgube. Za določitev v kateri razred spadajo je ključnih pet meril, in sicer podrejenost, nadomestitev izgub, stalnost, trajnost in odsotnost stroškov servisiranja. Tako se v prvi razred razvrstijo tisti elementi, ki dobro absorbirajo izgube (presežek sredstev nad obveznostmi), v drugi razred tisti, ki srednje dobro absorbirajo izgube ter v tretji razred tisti elementi, ki izgube slabo absorbirajo.
- Primernost lastnih virov sredstev: ker elementi drugega in tretjega razreda ne zagotavljajo popolnega nadomestila vseh izgub, morajo finančni elementi prvega razreda izpolnjevati vsaj tretjino SCRja, delež tretjega razreda ne sme preseči tretjine SCRja, sredstva iz prvega razreda morajo pokriti vsak polovico MCRja.

Naložbe predstavljajo vsa sredstva, ki krijejo zavarovalno tehnične rezervacije, zahtevani solventnostni kapital in prosta sredstva. Naložbe je treba v skladu z načelom preudarne osebe¹⁹ naložiti, upravljati in spremljati tako, da so v interesu zavarovancev, da ustrezno usklajujejo naložbe in obveznosti ter da se nalagajo z upoštevanjem tveganj (po Žagar, 2008, str. 26). Zavarovalnica mora z naložbami ustrezno upravljati, skrbeti mora za ustrezen nadzor in kakovost svojih naložb, preprečiti mora kopičenje naložb (pri posamezni družbi, izdajatelju ali geografskemu področju), predvsem mora ob vsakem trenutku zagotoviti varnost svojih zavarovancev.

¹⁹ 132. člen predloga direktive Solventnost II

3.3.2 DRUGI STEBER – NADZORNI PREGLED

Cilj drugega stebra je zaščita zavarovancev. Nadzor mora biti usmerjen v prihodnost in k tveganjem, kjer je naloga nadzornih organov v državi članici, da ocenijo kakovost upravljanja s tveganji, ali je strategija sklepanja pogodb zavarovalnice ustrezna, kako upravljajo s terjatvami in da ocenijo, če je zavarovalnica dovolj pozavarovana, da lahko izgube pokrije (po Štiblar, Šramel, 2006, str. 6). Pri nadzoru gre za uveljavljanje najboljše prakse preko jasnih načel, kjer se predvideva individualen pristop in koordinacija v sklopu enotnega evropskega zavarovalniškega trga (po Štiblar, Šramel, 2005, str. 51).

Pri nadzornih pravilih se Solventnost II posveča predvsem majhnim in srednje velikim zavarovalnicam, saj nov režim za njih ne sme biti preveč obremenjujoč.

Da bo direktiva Solventnost II zagotovila učinkovito izvajanje nadzora, morajo imeti nadzorni organi vsa potrebna pooblastila, da bodo svoje naloge lahko učinkovito opravljali. Države članice bodo nadzornim organom zagotovile vsa potrebna pooblastila za katerekoli ukrepe, vključno s pooblastili za nadzor nad delovanjem podizvajalcev in zunanjih izvajalcev. Prav tako bodo države članice zavezane, da nadzornim organom razkrijejo vse informacije in zagotovijo pregled nad izvajanjem posameznih postopkov. Nadzorni organi bodo imeli tudi pooblastila za odpravljanje napak in vseh pomanjkljivosti, ki se bodo pokazale pri nadzornem pregledu in pooblastila za potrebno nadaljnje ukrepanje. Vloga nadzornega organa na ravni države članice²⁰ se bo močno okrepila, saj bodo nadzorni organi držav članic sodelovali z nadzornimi organi drugih držav članic, nadzornimi organi bank in drugimi institucijami. Uvedel se bo t.i. kolegialni pregled²¹, ki bo povečal mednarodno sodelovanje in nadzor, in s tem spodbudil enotne nadzorne prakse na območju Evropske unije. Nadzorni organi bodo pri nadzornem pregledu pregledali in ocenili strategijo dela, postopke poročanja, tveganja katerim je zavarovalnica izpostavljena in sposobnost zavarovalnice, da tveganja obvladuje.

Solventnost II v okviru drugega stebra spodbuja zavarovalnice, da uvedejo stalen nadzor, kontroling in revizijo nad vsakodnevnim poslovanjem (po Sterzynski, Bitenc, 2007, str. 30). Zavarovalnice bodo morale same redno ocenjevati potrebno višino kapitala in izpostavljenost tveganjem in o teh rezultatih poročati nadzornemu organu, ki bo kasneje podal svoje mnenje in izrekal sankcije, če bodo le-te potrebne.

²⁰ V Sloveniji je državni nadzorni organ Agencija za zavarovalni nadzor – AZN. Agencija je bila ustanovljena leta 2000 in je pravna oseba, ki je pri izvrševanju svojih nalog in pristojnosti samostojna in neodvisna. Naloge agencije so zmanjševanje in odpravljanje nepravilnosti na področju zavarovalništva, varovanje interesov zavarovancev in skrb za nemoteno in pozitivno delovanje zavarovalnega gospodarstva. Za svoje delo je odgovorna Državnemu zboru, nadzor nad zakonitostjo in gospodarsko rabo sredstev pa vrši Računsko sodišče (po AZN, 2012).

²¹ Peer review

3.3.3 TRETJI STEBER – TRŽNO RAZKRITJE

Tretji steber se osredotoča na izboljšanje tržne discipline (po Sterzynski, Bitenc, 2007, str. 31). Tretji steber naj bi izboljšal nadzor, ki je urejen v drugem stebru, uskladi nadzor nad institucijami finančnega trga, okrepi tržno disciplino, predvsem pa zahteva razkritje in posredovanje informacij trgu in nadzornikom.

Predlog direktive nalaga vsem zavarovalnicam, da nadzornim organom in javnosti razkrijejo vse podatke, ki so pomembni za oceno sistema upravljanja in za sprejem kakršnih koli odločitev. Prav tako morajo zavarovalnice vsako leto razkriti poročilo, ki zajema vse bistvene podatke o finančnem stanju. Poročilo je potrebno tekom leta spremeniti, če v tem času nastanejo kakršnekoli bistvene spremembe. Pred vsako javno objavo podatkov mora nadzorni organ odobriti ali zavrniti objavo podatkov. Objavo podatkov nadzorni organ zavrne, če bi javno razkritje podatkov vodilo do neupravičene konkurenčne prednosti druge zavarovalnice ali če obstaja nevarnost, da se javno objavijo podatki, ki vsebujejo skrivnosti, zaupnosti ali osebne podatke zavarovancev ali zavarovalnic. Opredelimo lahko dva vidika tržnega razkritja. Prvi vidik se nanaša na finančne informacije, ki so namenjene investitorjem in analitikom, drugi vidik nanaša na informacije, ki so namenjene zavarovancem.

3.4 PREDHODNI VPLIVI NA SOLVENTNOST II

Glavne okvirje sedanje ureditev zavarovalnega trga Evropske unije predstavljajo tri generacije osnovnih direktiv življenjskega in premoženjskega zavarovanja, svoboda ustanavljanja in ponudbe zavarovalnic, enotni evropski »potni list«, vzajemnost in enotni minimalni standardi (po Gorišek, 2005, str. 18).

3.4.1 BASEL II

Že leta 1988 je bil sprejet sporazum, ki je poenotil minimalne bančne kapitalske zahteve imenovan Basel I. Dejavnosti bank so se zelo spremenile, zato se je Baselski komite za bančni nadzor leta 1998 odločil pripraviti nov sporazum, imenovan Basel II, ki je popolno v veljavi od leta 2008. Osnovni cilji so bili zagotavljanje stabilnosti in vzdržnosti bančnega sistema, povečati konkurenčnost in zagotoviti uspešnost bank na vseh ravneh. Organi Evropske komisije so pri sprejemanju direktive Solventnost II prevzemali nekatere rešitve, ki jih je uvedel Basel II. Obe ureditvi imata namreč enako logiko – oblikovati takšen okvir tveganj, ki bolj upošteva tveganja s katerimi se soočajo zavarovalnice oziroma banke.

3.4.2 SOLVENTNOST I

Trenutna ureditev za zavarovalnice temelji na preprostem modelu iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Čeprav se je sistem skozi leta izboljševal (vse do zadnje spremembe leta 2002), ni vključeval novih tveganj, ki jih je zavarovalniški sektor skozi dolgo obdobje spoznaval in definiral. Temelj Solventnosti I je preprosta povezava premij, škod in zavarovalno tehničnih rezervacij. Številna ključna tveganja niso ustrezno zajeta, občutljivost na tveganja je premajhna, ni zadostno usmerjena v prihodnost, ne omogoča

optimalnega razporejanja kapitala in zavarovancev ne štiti dovolj dobro. Zaradi mnogih pomanjkljivosti Solventnosti I so se začele pripraviti na novo ureditev Solventnost II. Z novo ureditvijo bo tako v en dokument preoblikovanih 14 direktiv s področja življenjskega zavarovanja, premoženjskega zavarovanja in pozavarovanja.

Če primerjamo Solventnost I in Solventnost II, opazimo precejšnje razlike. Solventnost I je preuredila takrat obstoječi sistem, z nekaj spremembami v kapitalskih zahtevah in z novimi načini nadzora. Solventnost II predstavlja nov koncept, ki ni zasnovan na trenutnem sistemu. Temelj nove direktive je usmeritev k na tveganju zasnovanemu kapitalu, proti kateremu je usmerjen nadzorni sistem (po Štiblar, Šrnel, 2005, str. 48, 49). Obstoječa ureditev Solventnosti I ne zajema ključnih tveganj, ne zahteva nadzora in revidiranja in omejuje pravilno delovanje enotnega trga. Prav tako ne omogoča zadostnega mednarodnega povezovanja in sodelovanja zavarovalniškega sektorja, kar slabi konkurenčnost. Solventnost I je začrtala nekaj nadzornih pravil in povečala kapital, ki je potreben za izpolnitev vseh obveznosti do zavarovancev. Vendar kalkulacija potrebnega kapitala ni občutljiva na tveganja, kar pomeni, da se kapitalske zahteve ne določajo glede na tveganja, ki jih zavarovalnica prevzema. Novi sistem Solventnosti II se ozira na celostno upravljanje s tveganji in na določanje kapitalskih zahtev glede na tveganja, ki jih zavarovalnica ali pozavarovalnica prevzema (po Štiblar, Šrnel, 2006, str. 5).

Solventnost II pomeni nov koncept, ki temelji na sistemu tristebne strukture in celoviti solventnostni situaciji. Gre za projekt po zgledu projekta Basel II, a gre še za bolj zahtevno in kompleksnejšo konstrukcijo. Vodil naj bi k učinkovitejšemu, varnejšemu in enotnemu zavarovalniškemu trgu.

3.5 RAZLOGI ZA SPREJEM SOLVENTNOSTI II IN NJENI CILJI

Glavni razlog za uvedbo nove direktive Solventnost II je ustvarjanje novega dinamičnega sistema, ki bo pospeševal razvoj enotnega zavarovalniškega trga, hkrati bo zagotavljal ustrezno raven varstva potrošnikov. Obstoječi sistem, ki ureja zavarovalniško poslovanje v Evropski uniji, je potrebno spremeniti, saj obstoječi regulatorni okvir za zavarovalnice ne ustreza več in ne vodi k učinkoviti razporeditvi kapitala. Evropska unija v primerjavi z ZDA, Kanado in Japonsko zamuja z vpeljavo novega režima, ki kapitalske zahteve določa glede na tveganja in glede na to, da je na področju zavarovalništva svetovna velesila, je nujno potrebno, da vse trenutne pomanjkljivosti odpravi.

Trenutna ureditev je premalo občutljiva na tveganja, kar ne omogoča zadostnega obvladovanja tveganj in ne pripomore k izboljšanju obvladovanja le-teh. Vsebuje premalo kakovostnih zahtev glede obvladovanja s tveganji in ne omogoča optimalnega razporejanja kapitala, kar posledično pomeni, da zavarovancev ne štiti dovolj dobro. Nadzornikom ne zagotavlja zadostnih pooblastil, da lahko posredujejo pravilno in pravočasno, poleg tega se rednega nadzora in revidiranja sploh ne zahteva. Trenutno zavarovalniški sektor v Evropski uniji določajo le minimalni standardi, ki jih države članice dopolnjujejo z nacionalnimi predpisi. Ti predpisi slabijo in omejujejo pravilno delovanje

enotnega zavarovalniškega trga in ovirajo konkurenčnost med evropskimi zavarovalnicami, kar povečuje stroške tako za zavarovalnice, kot tudi za zavarovance. Čeprav bi bilo teoretično možno, da se vse pomanjkljivosti sedanje ureditve odpravijo, je uvedba novega sistema bolj smiselna, saj je potrebno uvesti tak zakonodajni okvir, ki bo obsegal vsa sodobna tveganja poslovanja, zavarovalnice pa vzpodbujal, da same ocenjujejo in upravljajo s tveganji, ki so jim izpostavljena (po Stanič, 2008, str. 54).

Glavni, osnovni cilj Solventnosti II je primerna zaščita zavarovancev. Tako direktiva predpostavlja, da za zavarovalnice veljajo učinkovite zahteve glede solventnosti, njihova posledica je učinkovita razporeditev kapitala in s tem varovanje zavarovancev. Sicer pa lahko cilje projekta razdelimo v tri skupine, in sicer splošne, specifične in operative. Vse ostale cilje je potrebno upoštevati, vendar ne smejo ogroziti temeljnega cilja, zaščita imetnikov polic in upravičencev.

Splošni cilji so skupni cilji projekta Solventnosti II in so:

- poglobitev povezovanja zavarovalniškega trga Evropske unije,
- izboljšati zaščito zavarovancev,
- izboljšati mednarodno konkurenčnost in
- spodbujanje boljše pravne ureditve (po Evropska komisija, 2007, str. 15).

Specifični cilji so neposredni cilji projekta Solventnosti II, katere je potrebno doseči prve in so:

- izboljšanje upravljanja s tveganji,
- napredna konvergenca in sodelovanje nadzornikov,
- zagotavljanje ustreznih pogojev za alokacijo kapitala,
- pospeševanje mednarodne konvergence in
- povečevanje transparentnosti (po Evropska komisija, 2007, str. 15).

Operativni cilji projekta so tisti cilji oziroma rezultati katere bo Solventnost II prinesla in bodo neposredno merljivi:

- prenova obstoječih zavarovalniških direktiv,
- vpeljava solventnostnih standardov, ki bodo občutljiva na tveganja,
- vpeljava proporcionalnosti kapitalskih zahtev,
- harmonizacija nadzorniških pooblastil, metod in orodij,
- harmonizacija nadzorniškega poročanja in
- zagotovitev učinkovitega nadzora zavarovalnih skupin (po Evropska komisija, 2007, str. 17).

3.6 MOŽNI NEGATIVNI UČINKI UVEDBE SOLVENTNOSTI II

Načeloma uvedba Solventnosti II ne bi smela prinesiti negativnih učinkov, vendar se je potrebno zavedati, da imajo obstoječi zavarovalniški trgi svoje značilnosti, katere je potrebno upoštevati, saj lahko ob uvedbi direktive te lastnosti pripeljejo do nepričakovanih problemov. Ali bo do teh kratkoročnih negativnih učinkov prišlo, je odvisno od reakcij skupin, na katere bo ta direktiva neposredno vplivala. Zato je potrebno, da te skupine spremljajo uvedbo Solventnosti II, saj je le tako verjetnost, da bo do negativnih vplivov sploh prišlo, manjša (po Evropska komisija, 2007, str. 43).

Potrebno se je zavedati, da bo uvedba Solventnosti II zagotovo prinesla višje začetne stroške, kar še posebej velja za tiste zavarovalnice in nadzornike, ki se na uvedbo Solventnosti II niso dobro pripravili. Potrebno bo vpeljati sodobne sisteme za obvladovanje tveganj in sistem nadzora na osnovi tveganj, kar v prvi fazi pomeni tudi vpeljavo novih, zmogljivejših informacijskih sistemov (po Evropska komisija, 2007, str. 43).

Za določena dolgoročna zavarovanja, ki predstavljajo večja tveganja, bodo po uvedbi Solventnosti II začele veljati višje količinske zahteve²², ker bodo tveganja obravnavana glede na njihove dejanske ekonomske stroške. To lahko pripelje do zmanjšanja zavarovalnega kritja za nekatere vrste zavarovanj. Vendar bodo zavarovalnice z uporabo tehnik za blažitev tveganj s prilagoditvijo cen in z uporabo inovativnih zavarovalniških produktov na dolgi rok, lahko zagotovile potreben obseg kritja (po Evropska komisija, 2007, str. 43).

Uvedba Solventnosti II bo poudarila navzkrižno subvencioniranje. Gre za navzkrižno subvencioniranje med zavarovanji, ki so pogosta in vključujejo majhna tveganja (npr. avtomobilska zavarovanja) ter zavarovanji ki so redka, vključujejo pa velika tveganja (npr. letalska zavarovanja). To pomeni da, eni plačujejo več, z namenom nadomestitve izgub, ki nastajajo zaradi drugih. Lahko pričakujemo, da bodo zavarovalnice po uvedbi direktive zaradi konkurence začele omejevati navzkrižno subvencioniranje, kar bo pripeljalo do povišanja premije pri določenih zavarovalnih vrstah (po Evropska komisija, 2007, str. 43).

V nasprotju s sedanjo ureditvijo bodo po uvedbi direktive predmet kapitalskih zahtev tudi tržna tveganja. To bo lahko pripeljalo do naložbenih strategij zavarovalnic. Za tista sredstva, ki imajo stalni donos bodo veljale nižje kapitalske zahteve, kot za lastniške instrumente (npr. delnice), saj so lastniški instrumenti bolj stabilni. Zato lahko pričakujemo, da bodo zavarovalnice kupovale več lastniških instrumentov, kar bi kratkoročno vplivalo na evropske trge lastniških vrednostnih papirjev (po Evropska komisija, 2007, str. 43).

²² Višje zavarovalno-tehnične rezervacije, višji solventnostni kapital itd..

Tiste zavarovalniške skupine, ki so del zavarovalniške skupine, t.i. dobro diverzificirani subjekti, se bodo soočali z nižjimi kapitalskimi zahtevami kot posamezne zavarovalniške skupine, ki niso t.i. dobro diverzificirani subjekti. To za zavarovalce sicer ne bo pomenilo manjše zaščite, vendar se bo povečala konkurenca med malimi in velikimi zavarovalnicami. Na tem mestu je potrebno omeniti, da bodo izrazito majhne zavarovalnice tudi po uvedbi Solventnosti II še naprej izvzeti (po Evropska komisija, 2007, str. 43).

4 UVAJANJE SOLVENTNOSTI II V ŠKODNI SKLAD

Direktiva Solventnost II je v pripravi že vrsto let, vzporedno se je počasi spreminjala tudi slovenska zakonodaja in se tako delno že pripravila na njeno sprejetje. Tudi v škodnem skladu priprave na direktivo, ki bo praviloma stopila v veljavo v začetku leta 2014, že potekajo.

V procesu obravnavanja odškodninskih zahtevkov sprememb po začetku veljave Solventnosti II ne bo. Uvedle se bodo le funkcije nadzora in kontrole procesa. Spremembe bodo predvsem na področju računovodstva škodnega sklada, katerega predstavljam v nadaljevanju.

4.1 TRENUTNA UREDITEV RAČUNOVODSTVA ŠKODNEGA SKLADA

Računovodstvo škodnega sklada deluje v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah (Ur. list RS, št. 42/2006), mednarodnimi računovodskimi standardi (Ur. list EU, št. L 320) in v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi (Ur. list RS, št. 118/2005). Pri delu se upošteva Kodeks računovodskih načel in Kodeks poklicne etike računovodje. Knjigovodstvo škodnega sklada se vodi po kontnem okviru predpisanem za zavarovalnice in po načelih dvostavnega knjigovodstva.

Glavne naloge računovodstva škodnega sklada so izplačila odškodnin, odvetniških stroškov, sodnih stroškov in vseh ostalih stroškov, vodenje knjigovodske evidence, kamor spada vodenje glavne in pomožnih knjig in vodenje knjig terjatev ter obveznosti, sestavljanje predpisanih obračunov in poročil, obračunavanje in izplačevanje davčnih obveznosti ter poročanje pristojnim organom. Za namene finančnega poslovanja škodnega sklada računovodja škodnega sklada trikrat letno opravi odpoklic sredstev²³, odgovoren pa je tudi za oblikovanje škodnih rezervacij²⁴. Poleg teh nalog računovodja škodnega sklada opravlja še ostala potrebna dela za škodni sklad po nalogu vodje in direktorja združenja (Pravilnik o škodnem skladu, 2011).

²³ Presežek denarnih sredstev, ki so potrebna za tekoče poslovanje Škodnega sklada za Škodni sklad kratkoročno nalagajo zavarovalnice članice združenja. Računovodja Škodnega sklada skladno s finančnim načrtom in pogodbo o financiranju opravi odpoklic sredstev za delovanje Škodnega sklada na podlagi aktuarskih izračunov potrebnih rezervacij.

²⁴ Zavarovalnice ob koncu vsakega tromesečja popišejo in ocenijo višino pričakovanih odškodnin za škodne spise ki do konca leta še niso rešeni. Škodne rezervacije ocenijo tako letno, kot tudi vsake tri mesece in spisek posredujejo Škodnemu skladu. Računovodja Škodnega sklada po prejemu vseh škodnih rezervacij le-te oceni in jih oblikuje, prav tako pa oceni tudi škodne rezervacije za zavarovalne primere, ki so nastali do konca obračunskega obdobja, vendar bodo prijavljene v naslednjem letu. Računovodje te neprijavljene škode oceni na podlagi preteklih treh let ob upoštevanju povprečnih odškodnin tekočega leta.

Računovodja škodnega sklada vodi dve temeljni knjigi, in sicer, glavno knjigo in dnevnik ter dve pomožni knjigi (knjigo prihodkov in odhodkov ter knjigo terjatev in obveznosti). Vse poslovne knjige se vodijo za poslovno leto, ki je enako koledarskemu. Vodijo se na način, ki omogoča izkazovanje vseh podatkov, ki so potrebni za sestavo predpisanih računovodskih izkazov in pojasnil k računovodskim izkazom.

Letne računovodske izkaze škodnega sklada sestavljajo bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov in izkaz kapitala s prikazom uporabe bilančnega dobička ali izgube. Trimesečne računovodske izkaze pa sestavljajo bilanca stanja in izkaz poslovnega izida. Računovodski izkazi se izdelajo po predpisanih shemah, ki jih določa Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic (Ur. list RS, št. 47/2009).

Poleg računovodskih izkazov in pojasnil k računovodskim izkazom letno poročilo škodnega sklada obsega tudi poslovno poročilo, ki vsebuje poročilo uprave o poslovanju zavarovalnice, poročilo nadzornega sveta in izbrane kazalce poslovanja.

Letno poročilo škodnega sklada se predloži na redno sejo sveta združenja (v nadaljevanju svet). Poleg letnega poročila se na sejo predloži tudi poročilo pooblaščenega revizorja, mnenje pooblaščenega aktuarja in poročilo pooblaščenega aktuarja o izračunu škodnih rezervacij. Na seji svet obravnava in sprejema revidirano letno poročilo škodnega sklada skupaj z revizorskim poročilom škodnega sklada, podeli razrešnico direktorju Slovenskega zavarovalnega združenja v zvezi z vodenjem škodnega sklada in imenuje pooblaščenega revizorja za revidiranje računovodskih izkazov in pripravo revizorskega poročila za naslednje poslovno leto. Po sprejemu revidiranega letnega poročila na seji, se povzetek le-tega in mnenje pooblaščenega revizorja v roku 8 dni objavi v časopisu Finance, po objavi se o tem pisno obvesti Agencijo za zavarovalni nadzor in priloži fotokopijo objave.

Nadzor nad finančnim delovanjem škodnega sklada opravlja Agencija za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju agencija). Škodni sklad kvartalno (za obdobja januar-marec, januar-junij, januar-september in januar-december) na podlagi Odredbe o vrstah in obsegu statističnih podatkov za zagotavljanje zavarovalnega nadzora po zakonu o zavarovalnicah ter rokih za dostavo teh podatkov (Ur. list RS, št. 7/1996) agenciji v predpisanih rokih dostavi ustrezne statistične obrazce, bilanco stanja, izkaz celotnega vseobsegajočega donosa in poročilo pooblaščenega aktuarja o izračunu škodnih rezervacij.

4.2 NAČRTOVANJE IN PRIPRAVE UVAJANJA SOLVENTNOSTI II

Škodni sklad je s pripravami na uvedbo Solventnosti II že začel, saj se je vzporedno s pripravami na direktivo spreminjala tudi slovenska zakonodaja, tako da je škodni sklad na začetek veljave direktive delno že pripravljen.

S postopkom uvajanja direktive Solventnost II je škodni sklad začel v začetku leta 2010. Takrat so se začele prve priprave in usklajevanja z zavarovalnicami članicami Slovenskega zavarovalnega združenja in pooblaščenim aktuarjem. Postopoma so se začeli spreminjati pravilniki, pripravil se je Protokol reševanja odškodninskih zahtevkov, pozornost se je začela posvečati vsem funkcijam, ki jih bo potrebno po uvedbi direktive prilagoditi, spremeniti in na novo vzpostaviti.

V letu 2011 se je začel postopek izbire notranjega revizorja, kateri bo opravljal predvsem funkcijo pregledovanja procesov poslovanja. Postopek izbire notranjega revizorja se je končal konec leta 2011, vendar mora funkcijo notranjega revizorja pred začetkom njegovega delovanja potrditi svet združenja.

Za leto 2012 in 2013 so načrtovane aktivnosti, kot so usklajevanje funkcij notranjega revizorja, zunanjega revizorja in pooblaščenega aktuarja, usklajevanje z zavarovalnicami in Agencijo za zavarovalni nadzor, obnova in prilagoditev informacijskih sistemov in pred začetkom veljave direktive v začetku leta 2014 odpravljanje vseh pomanjkljivosti in napak.

4.3 POSTOPEK UVAJANJA SOLVENTNOSTI II

Škodni sklad se na uvedbo direktive Solventnost II pripravlja že nekaj let in je nanjo delno že pripravljen, saj sledi vsem spremembam na področju slovenske zakonodaje.

Postopek uvedbe Solventnosti II je škodni sklad razdelil v tri faze. V prvi fazi, ki je trajala od začetka leta 2010 do začetka leta 2012, so se po usklajevanjih in dogovarjanjih z zavarovalnicami spremenili interni pravilniki in dokumenti, ki urejajo poslovanje in delovanje škodnega sklada. V drugi fazi, ki traja od septembra leta 2011 in še ni zaključena, škodni sklad vzpostavlja funkcijo notranjega revizorja, usklajuje funkcijo zunanjega pooblaščenega revizorja s funkcijo notranjega revizorja in usklajuje funkcijo pooblaščenega aktuarja z zahtevami in določbami nove direktive. V tretji fazi, ki naj bi predvidoma trajala od konca leta 2012 do veljave direktive v začetku leta 2014, se bo škodni sklad usklajeval z vsemi zavarovalnicami članicami združenja in z Agencijo za zavarovalni nadzor ter pred samim začetkom veljave Solventnosti II odpravljal vse pomanjkljivosti.

V prvi fazi je škodni sklad začel s spremembo Pravilnika o škodnem skladu in Pravilnika o računovodstvu in finančnem poslovanju. Spremembe so bile minimalne in v naprej dobro usklajene, nanašale so se predvsem na področje pristojbin za obravnavanje odškodninskih zahtevkov, povračila stroškov in nagrad zavarovalnicam in na področje pogojev za pristop

zavarovalnice k škodnemu skladu. Prav tako se je pripravil Protokol reševanja odškodninskih zahtevkov naslovljenih na škodni sklad. V preteklosti se je škodni sklad pogosto soočal s problemom neenotnega in nerazumljivega reševanja odškodninskih zahtevkov, saj navodila za reševanje zahtevkov niso obstajala. Pravilnik o škodnem skladu je zavarovalnice le zavezoval, da odškodninske zahtevke rešujejo enako skrbno, kot rešujejo zahtevke, ki izvirajo iz pri njih sklenjenih zavarovanjih, ni pa podajal nobenih navodil in usmeritev pri njihovem reševanju. Zato se je z namenom hitrejšega in razumljivejšega reševanja zahtevkov pri škodnem skladu pripravil Protokol reševanja odškodninskih zahtevkov naslovljenih na škodni sklad, kateri je namenjen vsem zavarovalnicam članicam in služi kot enoten pripomoček pri reševanju zahtevkov.

Trenutno je škodni sklad v drugi fazi postopka uvajanja direktive. V tej fazi bo škodni sklad vzpostavil funkcijo notranjega revizorja, saj direktiva zahteva, da se poleg zunanjšega revizorja²⁵, vzpostavi tudi funkcijo notranjega revizorja za nadzor procesov poslovanja. Škodni sklad bo na eni izmed naslednjih rednih sej, svetu združenja predlagal, da funkcijo notranjega revidiranja opravljajo trije predstavniki zavarovalnic članic združenja. Pred začetkom vzpostavitve funkcije notranjega revizorja mora svet združenja izbrati škodnega sklada potrditi in posameznikom podeliti pooblastilo za opravljanje funkcije notranjega revidiranja. Po potrditvi notranjega revizorja se bodo začeli prilagajati posamezni procesi delovanja škodnega sklada, ocenila se bo učinkovitost teh procesov in njihovih kontrol, pregledali in uskladili se bodo procesi poročanja in začelo se bodo usklajevanja med zunanjim in notranjim revizorjem. Vsi neusklajeni procesi in funkcije se bodo poskušali odpraviti in spremeniti še pred začetkom tretje faze.

Tretja faza je bila prvotno načrtovana za zadnje tromesečje letošnjega leta, vendar se je med pisanjem tega diplomskega dela začetek veljave Solventnosti II prestavil na začetek leta 2014. Tako bo imel škodni sklad dovolj časa za popolno pripravo na začetek veljave direktive. V tretji fazi bodo potekala predvsem usklajevanja med zavarovalnicami in z Agencijo za zavarovalni nadzor. Škodni sklad je prvotno predvideval, da se bo tretja faza zaključila še pred koncem letošnjega leta, saj naj bi Solventnost II stopila v veljavo v začetku leta 2013, vendar se je tretja faza prestavila v leto 2013 in lahko pričakujemo, da bo imel škodni sklad v letu 2013 dovolj časa za vsa dodatna usklajevanja in odpravljanje vseh pomanjkljivosti še pred začetkom veljave Solventnosti II.

Škodni sklad se je pri procesu uvajanja direktive Solventnost II soočal z nekaj težavami, predvsem s problemom univerzalnosti, saj direktiva Solventnost II v nobenem členu izrecno ne določa katere spremembe se nanašajo na nacionalne sklade. Škodni sklad težko enačimo z zavarovalnico, saj se razlikujeta že v samem načinu financiranja. Zato so potekala številna usklajevanja z zavarovalnicami, finančnimi in pravnimi sekcijami, aktuarskim združenjem, Ministrstvom za finance, Agencijo za zavarovalni nadzor in podobnimi. Kar pa je dolgotrajno, zato je od samega začetka obstajalo tveganje

²⁵ Funkcija zunanjšega revizorja bo večinoma ostala nespremenjena. Glavna naloga zunanjšega revizorja je predvsem revidiranje računovodskih izkazov, po uvedbi Solventnosti II bo zunanji revizor dolžan poročati nadzornim organom in sodelovati z notranjim revizorjem.

nepopolne pripravljenosti škodnega sklada na začetek veljave direktive. Glede na to, da se je datum začetka veljave direktive zamaknil za eno leto, predvidevamo da škodni sklad ne bo imel večjih časovnih težav, saj za enkrat zastavljenim ciljem uspešno sledi. Solventnost II prinaša tudi zahteve po spremembi obstoječih procesov delovanja, zaradi česar se škodni sklad ukvarja tudi s problemom začetnih stroškov uvedbe, saj je potrebno spremeniti obstoječe sisteme, uvesti novosti v procesu poslovanja in sam sistem nadzora (prvi večji strošek bo prav gotovo strošek obnove informacijskih sistemov).

4.4 NOVOSTI PO UVEDBI SOLVENTNOSTI II

Velik poudarek Solventnost II posveča večji usklajenosti zavarovalno tehničnih rezervacij (v nadaljevanju ZTR), saj prenizko določene zavarovalno tehnične rezervacije²⁶ predstavljajo eno večjih tveganj v zavarovalništvu. Trenutna zakonodaja predpisuje samo vrste in osnovna načela za oblikovanje ZTR, zato zavarovalnice uporabljajo najrazličnejše metode za njihovo oblikovanje, direktiva Solventnost II predpisuje uskladitev metodologije in enotno oblikovanje ter izračun ZTR na osnovi njihove izstopne vrednosti²⁷. Glede na to, da višino ZTR za škodni sklad ocenijo zavarovalnice članice, škodni sklad po prejemu že določenih ZTR le te oblikuje in posreduje pooblaščenemu aktuarju. Uvedba direktive v škodni sklad ne bo predstavljala večjih sprememb, saj bodo spremembe opazne le v aktuarskih izračunih škodnih rezervacij.

Uvedba direktive Solventnost II prinaša tudi novosti na področju investiranja in naložb, saj določa, da je potrebno sredstva, ki krijejo ZTR, zahtevani solventnostni kapital in vsa prosta sredstva naložiti in upravljati zgolj po načelu preudarne osebe²⁸. Sicer Solventnost II prinaša večjo svobodo pri izbiri vrste naložb, vendar vpeljuje kakovosten sistem upravljanja s tveganji, s katerim se bodo zavarovalnice tveganim naložbam izognile. S presežkom denarnih sredstev za škodni sklad upravljajo zavarovalnice članice. Zavarovalnice bodo po uvedbi Solventnosti II še naprej nalagala sredstva škodnega sklada, in sicer na enak način in enako skrbno kot bodo nalagala svoja denarna sredstva, zato uvedba direktive na področju naložb in investiranja za škodni sklad ne bo predstavljala večjih sprememb²⁹. Prav tako bodo zavarovalnice članice vse naložbe v skladu z direktivo upravljale, spremljale in skrbele za njihov nadzor.

Funkcijo notranjega nadzora bo izvajal pooblaščen aktuar³⁰ in notranji revizor. Pooblaščen aktuar bo preverjal ustreznost in učinkovitost notranjih kontrol in o ugotovitvah poročal svetu združenja, spremljal in oblikoval tveganja, koordiniral izračun

²⁶ Prenizko oblikovane ZTR pomenijo, da zavarovalnica ne bo sposobna izpolniti vseh svojih obveznosti do zavarovancev.

²⁷ Znesek, ki bi ga zavarovalnica morala izplačati, da bi svoje pravice in obveznosti lahko v trenutku prenesla na drugo zavarovalnico.

²⁸ Načelo preudarne osebe nadomešča vse trenutne omejitve in določa, da zavarovalnice svoja sredstva investirajo v skladu z interesom zavarovancev. Vsa sredstva lahko investirajo le na način, ki jim omogoča varnostno in kakovostno spremljanje naložb.

²⁹ Spremembe bodo opazne zgolj v aktuarskih izračunih.

³⁰ Solventnost II določa, da manjše zavarovalnice lahko funkcije upravljanje s tveganji, skladnosti poslovanja in funkcijo aktuarja združijo v eno osebo.

ZTR in podal mnenje svetu združenja o zanesljivosti in ustreznosti izračuna ZTR. Funkcija pooblaščenega aktuarja naj bi ostala nespremenjena, funkcija notranjega revizorja se vzpostavlja med pisanjem tega dela. Direktiva zahteva vzpostavitev funkcije notranjega revizorja, kateri bo pregledoval procese poslovanja, poročanja in ustreznost notranjih kontrol. Škodni sklad funkcije notranjega revizorja sicer še ni vzpostavil, saj mora funkcijo potrditi svet združenja, vendar je s postopkom izbire že zaključil. Funkcijo notranjega revizorja naj bi opravljali trije predstavniki zavarovalnic članic, vendar bo izbiro potrdil svet združenja na eni izmed naslednjih rednih sej. Po uvedbi funkcije notranjega revizorja se bodo začeli pregledovati in spreminjati sistemi ter procesi delovanja škodnega sklada.

Funkcijo zunanjega revizorja bo po uvedbi Solventnosti II še naprej opravljal trenutni pooblaščen revizor, njegova funkcija se bo spremenila predvsem z vidika sodelovanja z notranjim revizorjem. Prav tako bo zunanji revizor dolžan poročati nadzornim organom o dejstvih in okoliščinah za katere pri svojem delu izvejo.

Po začetku veljave Solventnosti II se bo spremenil tudi način javne objave in javnih razkritij. Evropska komisija je trenutno še v fazi dogovarjanj in usklajevanj, vendar predvidevamo, da se bo spremenil način objave letnega poročila. Trenutno zakonodaja določa, da se povzetek revidiranega letnega poročila skupaj z mnenjem pooblaščenega revizorja objavi v poljubnem častniku (ki izhaja najmanj enkrat tedensko), po uvedbi Solventnosti II se bo povzetek revidiranega letnega poročila (po odobritvi nadzornega organa) lahko objavil le na uradni spletni strani zavarovalnice oziroma Slovenskega zavarovalnega združenja.

Prav tako bo potrebno vsem nadzornim organom za učinkovito izvajanje nadzora razkriti vse informacije in jim zagotoviti odprt pregled nad izvajanjem vseh postopkov. Zato bo največjo težavo pri uvajanju direktive v delovanje škodnega sklada predstavljala zahteva po razkritju informacij in poročanje o solventnosti in finančnem stanju.

Največ sprememb bo opaznih na področju poročanja škodnega sklada Agenciji za zavarovalni nadzor. Po usklajevanjih z Agencijo za zavarovalni nadzor se bo vzpostavil ustrezen sistem poročanja, tako o finančnem kot tudi o solventnostnem stanju. Direktiva določa, da bo po začetku veljave direktive, potrebno javno prikazati način poslovanja in učinek poslovanja, opisati bo potrebno izpostavljenost posameznim tveganjem in občutljivost na le-ta ter vse metode s katerimi škodni sklad zmanjšuje tveganja (po Solventnost II, 51. člen).

Največji problem na področju poročanja predstavlja dejstvo, da Evropska komisija še vedno ni določila obsega in vrste informacij katere bo potrebno javno razkriti in o njih poročati. Trenutno se zavarovalnice pripravljajo na usklajevanja z Agencijo za zavarovalni nadzor, vendar se bodo ta usklajevanja opirala le na osnutke, ki jih je Evropska komisija do danes predstavila. Direktiva jasno določa le, da bodo zavarovalnice dolžne podatke razkrivati nadzornikom in javnosti ter enkrat letno javno razkriti letno poročilo skupaj s poročili o finančnem poslovanju in solventnostnem stanju (po Solventnost II, 51. člen).

Glede na to, da se usklajevanja z Agencijo za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju AZN) in zavarovalnicami še niso začela, lahko predvidevamo, da bodo določila glede načina poročanja jasna šele prihodnje leto. Po uskladitvi zavarovalnic in AZN, se bodo pričela usklajevanja z zavarovalnicami in škodnim skladom, po tej uskladitvi, se bo škodni sklad začel usklajevati z AZN. Tako lahko predvidevamo, da bodo pravila glede poročanja škodnega sklada znana šele prihodnje leto.

5 ZAKLJUČEK

V diplomskem delu sem predstavila delovanje škodnega sklada, direktivo Solventnost II in postopek implementacije direktive v delo škodnega sklada. V diplomskem delu je mogoče spoznati organiziranost in delovanje škodnega sklada, razvoj direktive Solventnost II, cilje in razloge za njeno uvedbo, sam proces uvajanja direktive v evropske zavarovalne institucije in spoznati tristebno strukturo Solventnosti II. Prav tako je mogoče spoznati trenutno ureditev škodnega sklada, postopek uvajanja nove ureditve in vse novosti ter spremembe, ki bodo nastopile po začetku veljave Solventnosti II.

Škodni sklad deluje znotraj Slovenskega zavarovalnega združenja in je namenjen predvsem plačilu škod, ki jih povzročijo vozniki nezavarovanih in neznanih motornih vozil, plačilu škod, ki jih povzročijo nezavarovani zrakoplovi ali druge letalne naprave, vozniki nezavarovanih čolnov in dela odškodnin, ki niso bile plačane iz stečajne mase zavarovalnice, ki je dolžna plačati odškodnino in zoper katero je bil uveden stečajni postopek. Glede na to, da je škodni sklad zavarovalna institucija, katero financirajo zavarovalnice članice Slovenskega zavarovalnega združenja, se tako kot vse ostale zavarovalnice pripravlja na uvedbo direktive Solventnost II, ki naj bi v veljavo stopila 1. januarja 2014.

Projekt Solventnost II je Evropska komisija predstavila že leta 2000, vendar se je po dolгих letih usklajevanj in pogajanj predlog direktive objavil šele leta 2007. Cilj ostaja enak od samega začetka, in sicer vzpostaviti tak sistem, ki tveganjem v zavarovalnih institucijah bolj ustreza, ki omogoča boljši pregled finančnega položaja zavarovalnice, predvsem pa vzpostaviti sistem, ki bo zagotavljal primerno zaščito zavarovancev. Nova ureditev uvaja tristebno strukturo, katera je pregledna in uvaja konstrukcijo treh stebrov: kapitalske zahteve (prvi steber), nadzorni pregled (drugi steber) in tržno razkritje (tretji steber). Direktiva bo izpeljana po Lamfalussyjevem postopku, ki je sestavljen iz štirih ravni in omogoča sodelovanje Evropskega parlamenta, Sveta Evropske unije, Evropske komisije, Odbora evropskih nadzornikov za zavarovanje in poklicne pokojnine (CEIOPS), Evropskega odbora za zavarovalništvo in poklicne pokojnine (EIOPS) ter Evropskega odbora za zavarovalništvo (IE). Kljub temu, da je direktiva Solventnost II še vedno v pripravi, so vse zavarovalnice in škodni sklad že pred leti začeli s pripravami na uvedbo nove ureditve.

Škodni sklad se na uvedbo direktive pripravlja že nekaj let. Postopek priprave na uvedbo Solventnosti II se je začel z dogovarjanji z zavarovalnicami članicami Slovenskega zavarovalnega združenja. Po dogovarjanjih so se začeli spreminjati interni pravilniki, Pravilnik o delovanju škodnega sklada in Pravilnik o računovodstvu in finančnem poslovanju škodnega sklada. Prav tako se je pripravil Protokol reševanja odškodninskih zahtevkov naslovljenih na škodni sklad, ki služi kot enoten pripomoček zavarovalnicam za reševanje zahtevkov. V škodnem skladu trenutno poteka postopek izbire in potrjevanja notranjega revizorja za nadzor procesov poslovanja. Po potrditvi že izbranih treh notranjih

revizorjev, se bodo začeli spreminjati in ocenjevati posamezni procesi delovanja škodnega sklada, usklajevati procesi poročanja, pričela se bodo usklajevanja z zavarovalnicami, usklajevanja z Agencijo za zavarovalni nadzor in na koncu odpravljanje vseh pomanjkljivosti in napak.

Skozi diplomsko delo sem preverjala tri hipoteze. Prvo hipotezo (v primerjavi s trenutno zakonodajo, bo imel škodni sklad po uvedbi nove direktive več obveznosti) potrjujem, saj bo imel škodni sklad po začetku veljave Solventnosti II večje kapitalske zahteve, zaradi povečanja škodnih rezervacij. Spremembe bodo opazne predvsem v aktuarskih izračunih, izkazi finančnega položaja škodnega sklada bodo odražali realnejše tržno stanje. Zavarovalno tehnične rezervacije predstavljalo 99 % vseh obveznosti (1 % obveznosti predstavljajo kapital in kapitalske rezerve), tako da se bo stanje na strani obveznosti škodnega sklada po začetku veljave gotovo povečalo, saj je vrednotenje zavarovalno tehničnih rezervacij ena bistvenih novosti na področju Solventnosti II. Drugo hipotezo (škodni sklad bo po uvedbi Solventnosti II posloval bolj odprto in bolj pregledno) prav tako potrjujem, saj direktiva Solventnost II vsem zavarovalnim institucijam nalaga, da nadzornim organom in javnosti razkrijejo vse informacije, ki so potrebne za oceno sistema upravljanja in za sprejem kakršnihkoli odločitev. Zahteva razkritje in posredovanje informacij tako javnosti kot nadzornikom, tako da lahko ločimo dve vrsti informacij, ki jih bo potrebno razkrivati: finančne informacije namenjene analitikom, investitorjem in nadzornim organom ter informacije namenjene javni objavi. Tako se bo letno razkrivalo poročilo namenjeno javnosti, ki bo vsebovalo vse bistvene podatke o finančnem stanju, poleg osnovnih letnih in tromesečnih izkazov se bo med letom ob kakršnihkoli spremembah poročalo Agenciji za zavarovalni nadzor. Tretjo hipotezo (v primerjavi z zavarovalnicami uvedba Solventnosti II ne bo imela večjega vpliva na delovanje škodnega sklada in ne bo zahtevala večjih sprememb) prav tako v celoti potrjujem. Glede na to, da škodni sklad ni zavarovalnica in narava dela ni enaka zavarovalniškemu uvedba Solventnosti II, ne bo zahtevala bistvenih in korenitejših sprememb. Večje spremembe bodo opazne le na področju poročanja Agenciji za zavarovalni nadzor in v aktuarskih izračunih, saj za škodni sklad zavarovalnice nalagajo in investirajo presežek denarnih sredstev, rešujejo odškodninske zahtevke in ocenjujejo zavarovano tehnične rezervacije. Glede na to, da je direktiva Solventnost II še vedno v fazi usklajevanj, da Evropska komisija določenih pravil še vedno ni dorekla in da določena navodila obstajajo le v obliki nejasnih osnutkov, lahko predvidevamo, da bo postopek vpeljave in začetek veljave nove ureditve še dolgotrajen in poln nepričakovanih težav. Dejstvo pa je, da se bo po uvedbi Solventnosti II in po prilagoditvi in uskladitvi vseh evropskih zavarovalnic, stanje na evropskem zavarovalnem trgu izboljšalo, saj se bo kapitalsko stanje zavarovalnic okrepilo, uskladil se bo nadzor, tveganja se bodo lažje prepoznala in upravljala, kar seveda pomeni boljšo zaščito zavarovancev, dolgoročno finančno stabilnost zavarovalniškega sektorja in posledično tudi izboljšanje gospodarstva v Evropski uniji.

LITERATURA IN VIRI

BERKOVIČ SIMEONOV, Mojca (2010). *Lastni viri sredstev zavarovalnic in pozavarovalnic v Solventnosti 2*. Zavarovalniški horizonti. 6, št. 3-4, str. 19-40.

BITENC, Matija (2008). *Pričakovani učinki Solventnosti 2 na kapital zavarovalnic*. Zavarovalniški horizonti. 4, št. 2, str. 43-71.

BUCKHAM, David, WAHL, Jason, ROSE, Stuart (2011). *Executive's guide to solvency II*. J. Wiley, Hoboken (N.J.).

BUTALA, Aleš (2008). *Solventnost 2 in sistem podpore v skupini*. Zavarovalniški horizonti. 4, št. 3, str. 33-49.

GORIŠEK, Jurij (2005). *Zavarovalni nadzor in priprava direktive Solventnost II*. V: Slovensko zavarovalno združenje (ur.): 12. dnevi slovenskega zavarovalništva. Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana, str. 17.

MERHAR, Jernej (2007). *Izračun kapitalskih zahtev – Solventnost II*. V: Slovensko zavarovalno združenje (ur.): 14. dnevi slovenskega zavarovalništva. Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana, str. 5.

OLESEN Annette (2005). *Solvency II*. Dostopno 3.3.2012 na: <http://www.actuaries.org.uk/system/files/documents/pdf/solvency-ii-important-and-its-now.pdf>.

PERMAN, Mihael (2008). *Solventnost 2 pod slovenskim predsedovanjem*. Zavarovalniški horizonti. 4, št. 3, str. 5-14.

SLAPAR, Mateja (2008). *Mere tveganj v Solventnosti 2*. Zavarovalniški horizonti. 4, št. 3, str. 89-99.

Slovensko zavarovalno združenje (2011). *Izobraževanje zavarovalnih zastopnikov in posrednikov. Učbenik za slušatelje*. Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana.

STANIČ, Aleš (2008). *Solventnost 2 – direktiva in projekt na Vzajemni, d.v.z.*. Zavarovalniški horizonti. 4, št. 3, str. 51-72.

STERZYNSKI, Maciej, BITENC, Matija (2007). *Solventnost II – nov okvir upravljanja s tveganji v zavarovalnicah*. V: Slovensko zavarovalno združenje (ur.): 14. dnevi slovenskega zavarovalništva. Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana, str. 27.

ŠTIBLAR, Franjo, ŠRAMEL, Filip (2006). *Kaj pomeni priprava režima Solventnost II za zavarovalništvo Slovenije?* Zavarovalniški horizonti. 2, št. 1, str. 3-18.

ŠTIBLAR, Franjo, ŠRAMEL, Filip (2005). *Pomen in aplikacija razvoja zakonodaje Solventnost-2 in druge zakonodaje EU za slovenske zavarovalnice.* V: Slovensko zavarovalno združenje (ur.): 12. dnevi slovenskega zavarovalništva. Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana, str. 33.

TOMAŽIN, Aleš (2007). *Operativno tveganje in Solventnost II.* V: Slovensko zavarovalno združenje (ur.): 14. dnevi slovenskega zavarovalništva. Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana, str. 377.

VAN HULLE, Karl (2011). *Uvajanje direktive Solventnost II v Evropi.* V: Slovensko zavarovalno združenje (ur.): 18. dnevi slovenskega zavarovalništva. Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana, str. 85.

ŽAGAR, Andrej (2008). *Solventnost 2 – Kvantitativne zahteve (Steber 1).* Zavarovalniški horizonti. 4, št. 3, str. 15-31.

VIRI

AZN (2011). *Poročilo o stanju na področju zavarovalništva in o delu Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2010*. Dostopno 29.06.2011 na: http://www.a-zn.si/Documents/Porocila/letno_porocilo-2010.pdf.

AZN (2010). *Poročilo o stanju na področju zavarovalništva in o delu Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2009*. Dostopno 29.06.2010 na: http://www.a-zn.si/Documents/Porocila/letno_porocilo-2009.pdf.

AZN (2009). *Poročilo o stanju na področju zavarovalništva in o delu Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2008*. Dostopno 29.06.2009 na: http://www.a-zn.si/Documents/Porocila/letno_porocilo-2008.pdf.

AZN (2008). *Poročilo o stanju na področju zavarovalništva in o delu Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2007*. Dostopno 26.06.2008 na: http://195.47.228.137/Documents/Porocila/letno_porocilo-2007.pdf.

AZN (2007). *Poročilo o stanju na področju zavarovalništva in o delu Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2006*. Dostopno 22.06.2007 na: http://195.47.228.137/Documents/Porocila/letno_porocilo-2006.pdf.

AZN (2006). *Poročilo o stanju na področju zavarovalništva in o delu Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2005*. Dostopno 23.06.2006 na: http://195.47.228.137/Documents/Porocila/letno_porocilo-2005.pdf.

(2009). Direktiva 2009/138/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II) (prenovitev). Ur. list EU, št. L 335/1.

European Commission, KPMG (2002). *Study into the methodologies to assess the overall financial position of an insurance undertaking from the perspective of prudential supervision*. Dostopno 25.2.2012 na: http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/docs/solvency/solvency2-study-kpmg_en.pdf.

Evropska komisija. Dostopno 14.1.2012 na: http://ec.europa.eu/index_sl.htm.

Evropska komisija (2007). *Delovni dokument služb Komisije – Spremni dokument k Predlog Evropskega Parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti*

zavarovanja in pozavarovanja – Solventnost II – Povzetek presoje vpliva. Dostopno 10.7.2007 na:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52007SC0870:SL:NOT>.

Evropska komisija (2007). *Proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance Solvency II. Impact assessment report*. Dostopno 25.2.2012 na:

http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/docs/solvency/impactassess/final-report_en.pdf.

Finančno poročilo škodnega sklada (2011). Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana.

Finančno poročilo škodnega sklada (2010). Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana.

Finančno poročilo škodnega sklada (2009). Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana.

Finančno poročilo škodnega sklada (2008). Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana.

Finančno poročilo škodnega sklada (2007). Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana.

Finančno poročilo škodnega sklada (2006). Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana.

Finančno poročilo škodnega sklada (2005). Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana.

Insurance Europe (2011). *Essential adjustments for the success of Solvency II for groups*.

Dostopno 28.10.2011 na: <http://www.cea.eu/uploads/Modules/Publications/essential-adjustments-for-the-solvency-ii-success-for-groups.pdf>.

Insurance Europe (2011). *Solvency II. Making it workable for all*. Dostopno 03.01.2011

na: <http://www.cea.eu/uploads/Modules/Publications/solvency-ii---making-it-workable-for-all.pdf>.

Insurance Europe (2007). *Consequences of Solvency II for Insurers' Administrative Costs*.

Dostopno 23.03.2007 na:

http://www.cea.eu/uploads/Modules/Publications/1202136871_solvency-20ii-20-20administrative-20costs-20final.pdf.

Insurance Europe (2007). *CEA Response to CEIOPS' CP 20 on Pillar I issues*. Dostopno

19.01.2007 na: <http://www.cea.eu/uploads/Modules/Publications/position321.pdf>.

Insurance Europe (2007). *Results and discussion on the impact assessment of the future Solvency II framework on insurance products and markets*. Dostopno 25.2.2012 na:

http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/docs/solvency/impactassess/annex-c08a_en.pdf.

Insurance Europe (2007). *Solvency II. The Insurance Groups and Solvency II*. Dostopno 28.01.2007 na: <http://www.cea.eu/uploads/Modules/Publications/solvency-ii-briefing-note-2-the-insurance-groups-and-solvency-ii.pdf>.

Insurance Europe (2006). *Solvency II. Introductory Guide*. Dostopno 01.06.2006 na: <http://www.cea.eu/uploads/Modules/Publications/Solvency%20II%20-%20Introductory%20Guide.pdf>.

(2008). Mednarodni računovodski standardi. Ur. list EU, št. L 320.

(1996). Odredba o vrstah in obsegu statističnih podatkov za zagotavljanje zavarovalnega nadzora po zakonu o zavarovalnicah ter rokih za dostavo teh podatkov. Ur. list RS, št. 7/1996.

Pravilnik o škodnem skladu (2011). Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana.

(2009). Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic (SKL 2009). Ur. list RS, št. 47/2009.

(2006). Slovenski računovodski standardi (SRS). Ur. list RS, št. 118/2005.

Slovensko zavarovalno združenje (2010). *Statut*. Dostopno 20.05.2011 na: http://www.zav-zdruzenje.si/docs/statut_SZZ.pdf.

(2006). Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1). Ur. list RS, št. 42/2006.

(2010). Zakon o motornih vozilih (ZMV). Ur. list RS, št. 106/2010.

(2010). Zakon o zavarovalništvu (ZZavar-UPB7). Ur. list RS, št. 99/2010.

(2007). Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP-UPB3). Ur. list RS, št. 93/2007.